

AANTALLEN COFFEESHOPS EN
GEMEENTELIJK BELEID 1999-2014

Coffeeshops in Nederland 2014

B. Bieleman

R. Mennes

M. Sijstra

INTRAVAL
Onderzoek en Advies

COFFEESHOPS IN NEDERLAND 2014

Aantallen coffeeshops en gemeentelijk beleid 1999-2014

Mei 2015

INTRAVAL
Groningen-Rotterdam

VOORWOORD

In opdracht van het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum (WODC) van het ministerie van Veiligheid en Justitie heeft onderzoeks- en adviesbureau INTRAVAL de twaalfde meting uitgevoerd van de monitor naar aantallen coffeeshops in Nederland en het lokale coffeeshopbeleid. Dit rapport beschrijft de resultaten van deze meting. In de periode maart 2015 tot en met april 2015 zijn de ambtenaren die verantwoordelijk zijn voor het lokale coffeeshopbeleid bevraagd over de aantallen coffeeshops en het door hun gemeente gevoerde beleid.

De meting is uitgevoerd door Ralph Mennes, Maurits Sijstra, Jacco Snippe en Thomas Bokdam onder leiding van Bert Bieleman.

Graag willen wij de leden van de begeleidingscommissie onder voorzitterschap van prof. dr. A.C.M. Spapens (Universiteit Tilburg) bedanken voor de betrokken en deskundige wijze waarop zij het onderzoek hebben begeleid. De commissie bestond verder uit: mw. mr. Y. van Groenigen (gemeente Amsterdam); mw. dr. M.M.J. van Ooyen-Houben (WODC) en mw. E.A.M. de Weerd MSc (ministerie van Veiligheid en Justitie). Daarnaast gaat onze dank uit naar de gemeenteambtenaren. Zonder hen was dit onderzoek niet mogelijk geweest.

Namens INTRAVAL,

Bert Bieleman
Ralph Mennes

Groningen-Rotterdam
Mei 2015

INHOUDSOPGAVE

	Pagina
Samenvatting	I
Summary	III
Hoofdstuk 1 Inleiding	1
1.1 Landelijk coffeeshopbeleid	1
1.2 Probleemstelling en onderzoeksvragen	6
1.3 Onderzoeksopzet	7
1.4 Leeswijzer	8
Hoofdstuk 2 Aantallen coffeeshops	9
2.1 Coffeeshops in Nederland	9
2.2 Coffeeshops per gemeente	11
Hoofdstuk 3 Gemeentelijk beleid	13
3.1 Beleidsvormen en gevoerd beleid	13
3.2 Verhouding beleid en praktijk	15
3.3 Aanvullende maatregelen	16
3.4 Toekomstplannen	18
Hoofdstuk 4 Handhavingsbeleid	21
4.1 AHOJGI-criteria en Maximale handelshoeveelheid	21
4.2 Additionele criteria	22
4.3 Handhavingswijze	26
4.4 Sanctiebeleid	28
4.5 Overtredingen en opgelegde sancties	34
Hoofdstuk 5 Conclusies	35
5.1 Aantallen coffeeshops	35
5.2 Gemeentelijk beleid	36
5.3 Handhavingsbeleid	37
5.4 Sanctiebeleid en sanctionering	39
5.5 Ten slotte	40
Geraadpleegde literatuur	41
Bijlage Overzicht gemeenten	47

SAMENVATTING

Dit rapport bespreekt de resultaten van de twaalfde meting van de monitor van het aantal gedoogde verkooppunten van softdrugs (coffeeshops) in Nederland en het gemeentelijk coffeeshopbeleid. In opdracht van het Wetenschappelijk Onderzoeks- en Documentatiecentrum (WODC) van het ministerie van Veiligheid en Justitie volgt onderzoeks- en adviesbureau INTRAVAL sinds 1999 de ontwikkelingen rond coffeeshops nauwgezet met behulp van deze monitor. Voor deze meting is in de periode maart 2015 tot en met april 2015 aan de verantwoordelijke ambtenaren een vragenlijst voorgelegd. De respons bedraagt evenals bij vorige metingen 100%. De monitor kent vier onderwerpen: aantallen coffeeshops; gemeentelijk beleid; handhavingsbeleid; en sanctiebeleid.

Aantallen coffeeshops

Eind 2014 telt Nederland 591 coffeeshops verspreid over 103 coffeeshopgemeenten. Daarmee ligt het aantal coffeeshops voor het eerst sinds de eerste meting in 1999 onder de 600. Ten opzichte van de voorgaande meting in 2012 - toen er nog 617 coffeeshops waren - is het aantal coffeeshops met 4,2% gedaald. De daling van het aantal coffeeshops in de afgelopen jaren blijft zich doorzetten, ook in 2015. Eind maart 2015 zijn er 582 coffeeshops in de 103 coffeeshopgemeenten. Vooral in de grootste gemeenten (meer dan 200.000 inwoners) is het aantal coffeeshops gedaald. In 1999 waren er 443 coffeeshops gevestigd in deze gemeenten, terwijl dit er in 2014 nog 297 zijn. Het gemiddeld aantal inwoners per coffeeshop ligt voor de 103 coffeeshopgemeenten eind 2014 op 32.459. Dit gemiddelde is iets hoger dan in 2012 (31.523).

De belangrijkste redenen dat er in de afgelopen twee jaar coffeeshops zijn verdwenen, zijn de handhaving van een afstandscriterium door gemeenten, sluiting als gevolg van een negatief BIBOB-advies en overtreding van de van toepassing zijnde gedoogcriteria door coffeeshops waarop zij definitief gesloten zijn.

Gemeentelijk beleid

In vergelijking met de voorgaande meting is in de beleidsvorm nauwelijks iets veranderd. Eind 2014 hebben 281 (69,7%) van de 403 gemeenten een nulbeleid en hebben 103 gemeenten (25,6% van alle gemeenten) een beleid waarbij coffeeshops worden gedoogd. Verder zijn er 19 (4,7%) gemeenten zonder beleid inzake coffeeshops.

Voor alle 103 gemeenten met een gedoogbeleid geldt dat zij een maximumbeleid hanteren. Voor 84 (81,6%) van de 103 gemeenten geldt dat het aantal coffeeshop gelijk is aan het maximum. In zes (5,8%) gemeenten is het aantal coffeeshops lager, terwijl (vorige meting 13%), in 13 (12,6%) gemeenten het aantal hoger is dan het maximum (vorige meting 16%).

Er zijn 45 (43,7%) coffeeshopgemeenten die van plan zijn hun beleid in de komende twee jaren te gaan wijzigen. Voorbeelden daarvan zijn: een actualisatie van het huidige beleid; het toevoegen van het Ingezetenen criterium (I-criterium); meer aandacht besteden aan de Wet BIBOB; en het toevoegen van nieuwe vestigings- of bijkomende criteria.

Handhavingsbeleid

Voor de handhaving van de meeste landelijke gedoogcriteria - A (geen affichering), H (geen harddrugs), O (geen overlast), J (geen jeugdigen) en G (geen grote hoeveelheden) -

en de Maximale handelshoeveelheid geldt, net als bij de vorige meting, dat een paar gemeenten dit niet in hun beleid hebben vermeld. De handhaving van het I-criterium (alleen ingezetenen van Nederland) is door beduidend minder gemeenten (68,0%) (in een handhavingsarrangement) vastgelegd.¹

Van de 103 coffeeshopgemeenten hebben 95 (92,2%) ten minste één vestigingscriterium in het coffeeshopbeleid opgenomen. Een afstandscriterium is door relatief de meeste gemeenten (84,5%) vastgesteld. Van de gemeenten met een afstandscriterium hebben 78 (89,7%) de minimale afstand tussen een coffeeshop en een onderwijsinstelling vastgelegd. De meeste (55,2%) hanteren een afstand van 250 meter of minder.

Er zijn 93 (90,3%) coffeeshopgemeenten die ten minste één bijkomend criterium in hun beleid hebben opgenomen. De meeste gemeenten (63,1%) richten zich met een bijkomend criterium op de beheerder van de shop en het personeel dat er werkzaam is.

Het praktische toezicht op coffeeshops is in het overgrote deel van de 103 coffeeshopgemeenten (65,0%) de gezamenlijke taak van politie en gemeente. Op basis van het beleid zouden in ruim de helft (53,4%) van de 103 coffeeshopgemeenten onaangekondigde controles bij coffeeshops moeten plaatsvinden. In relatief veel gemeenten (58,3%) is de controlefrequentie echter niet specifiek in het beleid vastgelegd. Wanneer dit wel het geval is, ligt deze vaak tussen twee en vijf controles per coffeeshop per jaar.

Sanctiebeleid

Van de 103 coffeeshopgemeenten hebben 97 (94,2%) de bestuursrechtelijk sancties voor het overtreden van de van toepassing zijnde gedoogcriteria formeel vastgelegd in het handhavingsarrangement. Voor 94 gemeenten (91,3%) geldt dat zij gebruik maken van een zogenoemd sanctietraject of stappenplan. Deze 94 gemeenten nemen daar doorgaans alle criteria in op. Een duidelijke uitzondering hierop is het relatief nieuwe I-criterium, dat in 2014 door 49 (52,1%) van de 94 gemeenten is opgenomen in het sanctietraject.

Bij een eerste overtreding van een criterium volgt meestal een formele waarschuwing. De meest gangbare sanctie bij de tweede en derde overtreding is sluiting van de coffeeshop voor bepaalde tijd. Bij de vierde en vijfde overtreding wordt vrijwel altijd overgegaan tot sluiting voor onbepaalde tijd, het intrekken van de gedoogverklaring of het definitief sluiten van de shop. Dit geldt niet voor het H- en J-criterium. Overtreding van deze criteria wordt coffeeshops zwaarder aangerekend dan overtreding van de andere landelijke gedoogcriteria. Bij een eerste overtreding hiervan gaan gemeenten doorgaans gelijk over tot het sluiten van de coffeeshop voor bepaalde tijd zonder een formele waarschuwing.

In totaal zijn in 2014 28 overtredingen van de gedoogcriteria geconstateerd in 21 verschillende gemeenten. Het vaakst werd de overtreding van de Maximale handelshoeveelheid vastgesteld, namelijk negen keer. Verder zijn acht overtredingen van bijkomende criteria geconstateerd. Overtreding van het H-criterium werd daarentegen geen enkele keer vastgesteld in 2014. De 28 geconstateerde overtredingen hebben in alle gevallen geleid tot een sanctie. In de meeste gevallen (16) werd een formele waarschuwing gegeven. Twee keer werd een dwangsom opgelegd. Negen keer moest de bewuste coffeeshop voor een bepaalde tijd sluiten en in één geval werd de gedoogverklaring tijdelijk ingetrokken.

¹ Uit een inventarisatie van het Ministerie van Veiligheid en Justitie blijkt dat het aantal coffeeshopgemeenten dat het I-criterium in het coffeeshopbeleid heeft opgenomen 76% is.

SUMMARY

This report discusses the results of the twelfth measurement of the monitor of the number of tolerated point of sales of soft drugs (coffee shops) in The Netherlands and the municipal coffee shop policy. Commissioned by the Research and Documentation Centre (WODC) of the Dutch Ministry of Security and Justice, bureau INTRAVAL accurately follows the developments concerning coffee shops since 1999, using this monitor. For this measurement, a questionnaire has been carried out among the responsible civil servants in the period of March 2015 to April 2015. As in previous measurements, the response is 100%. The monitor has four topics: number of coffee shops; municipal policy; enforcement policy; and sanctions policy.

Number of coffee shops

Late 2014, The Netherlands has 591 coffee shops spread across 103 coffee shop municipalities. Thus, the number of coffee shops is below 600 for the first time since 1999, when the first measurement took place. Compared to the previous measurement in 2012 - when there were 617 coffee shops - the number of coffee shops has decreased by 4.2%. The decline in the number of coffee shops continues, also in 2015. In fact, at the end of March 2015, there are 582 coffee shops in the 103 coffee shop municipalities. Especially in the largest cities (over 200,000 inhabitants), the number of coffee shops has declined. In 1999, 443 coffee shops were located in these municipalities, while 297 did so in 2014. The average number of residents per coffee shop is 32.459 for the 103 coffee shop municipalities at the end of 2014. This average is slightly higher than in 2012 (31.523).

The main reasons that coffee shops have disappeared in the past two years are municipalities enforcing a distance criterion, closure due to a negative BIBOB advice (Public Administration Probity Screening Act) and coffee shops violating the applicable tolerance criteria, leading them to be closed permanently.

Municipal policy

Compared with the previous measurement, hardly anything has changed in terms of policy. At the end of 2014, 281 (69.7%) of the 403 municipalities have a zero policy and 103 municipalities (25.6% of all municipalities) have a policy in which coffee shops are tolerated. Furthermore, 19 (4.7%) municipalities have no policy regarding coffee shops.

All 103 municipalities with a tolerance policy employ a maximum policy. In 84 (81.6%) of the 103 municipalities, the number of coffee shops is equal to the maximum. In six (5.8%) municipalities, the number of coffee shops is below the maximum (previous measurement 13%) and the number exceeds the maximum in 13 (12.6%) municipalities (previous measurement 16%).

Forty-five (43.7%) coffee shop municipalities intend to alter their policy in the next two years. Examples include an update of existing policies, adding the I-criterion (only residents in the Netherlands), paying more attention to the BIBOB Act and adding new establishment criteria or additional criteria.

Enforcement policy

As with the previous measurement, only a few municipalities have not specified the enforcement of the A-criterion (no advertising), H-criterion (no harddrugs), O-criterion

(no nuisance), J-criterion (no youngsters), G-criterion (no large quantities) and the Maximum trade quantity in their policy. Considerably fewer municipalities (68.0%) have defined the enforcement (in an enforcement arrangement) of the I-criterion.¹

Of the 103 coffee shop municipalities, 95 (92.2%) have included at least one criterion in their policy regarding the establishment of coffee shops. Most municipalities (84.5%) define a distance criterion. Of the municipalities with a distance criterion, 78 (89.7%) have defined the minimum distance between a coffee shop and an educational institution in the coffee shop policy. Most (55.2%) use a distance of 250 meters or less.

Ninety-three (90.3%) coffee shop municipalities have included at least one additional criterion in their policies. With an additional criterion, most municipalities (63.1%) focus on the manager of the shop and the staff working there.

The practical supervision of coffee shops is the joint task of the police and the municipality in the vast majority of the 103 coffee shop municipalities (65.0%). According to the policy, unannounced inspections in coffee shops should take place in more than half (53.4%) of the 103 coffee shop municipalities. However, in a relatively large number of the municipalities (58.3%), the inspection frequency is not specifically defined in the policy. When the inspection frequency has been defined, it is often between two and five inspections per coffee per year.

Sanctions policy

Of the 103 coffee shop municipalities, 97 (94.2%) have formalized the administrative sanctions for violating the applicable tolerance criteria in the enforcement arrangement. Ninety-four municipalities (91.3%) use a so-called sanction trajectory or action plan. The 94 municipalities that have a sanction trajectory in place usually include all criteria in it. A clear exception to this is the relatively new I-criterion, which has been included in the sanctions trajectory by 49 (52.1%) of the 94 municipalities in 2014.

A formal warning usually follows a first violation of a criterion. The most common sanction for the second and third violation is closing the coffee shop for a certain period of time. The sanction for the fourth and fifth violation is almost always closure for an indefinite period, revoking the tolerance statement or final closure of the shop. This does not apply to the H-criterion and the J-criterion. Violation of these criteria by coffee shops are more heavily charged than violations of the other national tolerance criteria. In a first violation thereof, municipalities will usually close the coffee shop for a certain period of time without a formal warning.

In total, 28 violations of the tolerance criteria have been identified in 21 different municipalities in 2014. The most frequently identified violation was that of the Maximum trade quantity, which was nine times. In addition, eight violations of additional criteria have been identified. Violation of the H-criterion, however, was not identified once in 2014. The 28 violations identified have led to a sanction in all cases. In most cases (16), a formal warning was given. Twice, a penalty payment was imposed. Nine times, the coffee shop involved had to close for a certain period of time and in one case, the tolerance statement was revoked temporarily.

¹ According to an inventory by the Ministry of Security and Justice, the number of coffee shop municipalities that has added the I-criterion to the coffee shop policy is 76%.

1. INLEIDING

Sinds 1999 wordt in opdracht van het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum (WODC) van het ministerie van Veiligheid en Justitie (twee)jaarlijks het aantal gedoogde verkooppunten van cannabis en het lokale cannabisbeleid geïventariseerd. Gemeenten mogen zelf bepalen of zij verkooppunten van cannabis gedogen. Deze verkooppunten dienen altijd in bezit te zijn van een door de burgemeester uitgegeven gedoogverklaring. Op basis van de richtlijnen van het Openbaar Ministerie wordt in de eigen lokale driehoek invulling aan het lokale coffeeshopbeleid gegeven. In het vervolg van deze rapportage worden de officieel gedoogde verkooppunten van cannabis aangeduid met de meer gangbare term 'coffeeshops'. Deze meting geeft inzicht in de situatie van eind 2014.

Voor deze meting hebben we wederom gemeenteambtenaren die betrokken zijn bij het coffeeshopbeleid in hun gemeente ondervraagd over de aantallen coffeeshops in hun gemeente en het gevoerde vestigings-, handhavings- en sanctiebeleid ten aanzien van coffeeshops. Ook zijn we nagegaan welke voornemens gemeenten hebben voor de toekomst. Waar mogelijk worden vergelijkingen gemaakt met voorgaande metingen.

Alle resultaten die in dit rapport worden besproken hebben betrekking op de situatie in december 2014 met uitzondering van de aantallen coffeeshops. Laatstgenoemde worden voor drie verschillen tijdstippen weergegeven, namelijk voor december 2013, december 2014 en maart 2015.

1.1 Landelijk coffeeshopbeleid

In dit rapport gaan we in op het lokale coffeeshopbeleid. Hoe gemeenten invulling geven aan het beleid is mede afhankelijk van de landelijke kaders. Daarom bespreken we in deze paragraaf - in chronologische volgorde - de belangrijkste ontwikkelingen in het landelijk coffeeshopbeleid van 1976 tot en met 2014. Daarbij is onder andere aandacht voor de landelijke gedoogcriteria en de beoogde doelen van het landelijk beleid.

1976 - 1991: Onderscheid hard- en softdrugs en de AHOJ-G criteria

In 1976 wordt de Opiumwet gewijzigd. Vanaf dat moment wordt onderscheid gemaakt tussen hard- en softdrugs. Met deze wetswijziging tracht men de aanpak van harddrugs en cannabis van elkaar te scheiden. Eind jaren tachtig blijkt dat de verkoop van softdrugs voornamelijk in zogenoemde coffeeshops plaatsvindt. Om dit in goede banen te leiden neemt het Openbaar Ministerie (OM) in 1991 de zogenoemde AHOJ-G criteria - voor het gedogen van coffeeshops - op in de Aanwijzing Opiumwet. Het Openbaar Ministerie ziet af van vervolging indien aan deze criteria wordt voldaan (Art 167 lid 2 Sv). De criteria zijn destijds als volgt geformuleerd:

- geen Affichering (bij de verkoop van drugs);
- geen verkoop van **Harddrugs**;
- geen **Overlast**;
- geen verkoop van drugs aan **Jeugdigen** en geen toegang voor jeugdigen tot een coffeeshop;
- geen verkoop van **Grote hoeveelheden** per transactie, dat wil zeggen hoeveelheden groter dan geschikt voor eigen gebruik.

1995: Drugsnota

In 1995 verschijnt de Drugsnota 'Het Nederlands drugsbeleid; continuïteit en verandering' waarin onder andere wordt gereflecteerd op de in 1991 ingevoerde gedoogcriteria. In de Drugsnota wordt opgemerkt dat met name 'de bonafide coffeeshops hebben bewezen een bijdrage te leveren aan de afscherming van softdruggebruikers tegen de wereld van de harddrugs'. Er worden echter ook enkele kritische opmerkingen gemaakt over de toename van het aantal coffeeshops en de overlast die door sommige coffeeshops wordt veroorzaakt.

Naar aanleiding van de gesignaleerde problemen met coffeeshops besluit het kabinet om coffeeshops te saneren door onder meer de gecombineerde verkoop van alcohol en softdrugs te verbieden. De achterliggende gedachte van deze bepaling is dat het te controleren segment van economische bedrijvigheid wordt versmald, terwijl een beperkter publiek wordt geconfronteerd met (soft)drugs (ministerie van VWS, Justitie en Binnenlandse Zaken 1995). Daarnaast wordt de G van de AHOJ-G criteria aangepast. De maximale transactie-hoeveelheid wordt verlaagd van 30 naar vijf gram en de maximale handelsvoorraad mag de 500 gram niet langer te boven gaan. Ook wordt de leeftijdsgrens voor toegang tot coffeeshops en de verkoop van softdrugs verhoogd van 16 naar 18 jaar.

1999: Wet Damocles

Op 21 april 1999 wordt de Opiumwet uitgebreid met artikel 13b, de zogenoemde 'Wet Damocles'. Het artikel stelt de burgemeester in staat om bestuursdwang toe te passen indien in voor het publiek toegankelijke lokalen (dus ook coffeeshops) en daarbij behorende erven soft- of harddrugs worden verkocht, afgeleverd of verstrekt dan wel daartoe aanwezig zijn.

Voor 'niet voor het publiek toegankelijke lokalen' (zoals woningen) kan worden opgetreden op grond van artikel 174a van de Gemeentewet. Door een wijziging in artikel 13b van de Opiumwet hoeft sinds september 2007 verstoring van de openbare orde bij toepassing van dit artikel overigens niet meer te worden aangetoond en is het ook van toepassing op woningen (Staatsblad 2007, nr. 355).

2000: Verdere specificatie van AHOJ-G criteria

In december 2000 vindt een verdere specificatie van de AHOJ-G criteria plaats. Het College van procureurs-generaal stelt de AHOJ-G criteria dan als volgt vast (Staatscourant 2000, nr. 250):

- geen **Affichering**: dit betekent geen reclame anders dan een summiere aanduiding op de betreffende lokaliteit;
- geen **Harddrugs**: dit betekent dat geen harddrugs voorhanden mogen zijn en/of verkocht mogen worden;
- geen **Overlast**: onder overlast kan worden verstaan parkeeroverlast rond de coffeeshop, geluidshinder, vervuiling en/of voor of nabij de coffeeshop rondhangende klanten;
- geen verkoop aan **Jeugdigen** en geen toegang aan jeugdigen tot een coffeeshop, waarbij is gekozen voor een strikte handhaving van de leeftijdsgrens van 18 jaar;
- geen verkoop van **Grote hoeveelheden** per transactie: dat wil zeggen hoeveelheden groter dan geschikt voor eigen gebruik (= 5 gram). Onder transactie wordt begrepen alle koop en verkoop in één coffeeshop op eenzelfde dag met betrekking tot eenzelfde koper.

Naast de verdere specificatie geeft het College aan dat ook de maximale handelsvoorraad van coffeeshops nu in het lokale driehoeksoverleg kan worden vastgesteld, zolang het gestelde maximum niet de 500 gram te boven gaat.

2003: BIBOB

In 2003 treedt de Wet Bevordering Integriteitsbeoordelingen (Wet BIBOB) in werking, hetgeen ook gevolgen heeft voor coffeeshops. Met deze wet wordt beoogd te voorkomen dat met aanbesteding van overheidsopdrachten of het verlenen van subsidies of vergunningen onbedoeld criminele activiteiten worden gefaciliteerd. Gemeenten krijgen daarom de mogelijkheid om personen te screenen. Ook kan het gemeentebestuur aan Bureau BIBOB advies vragen over de mate van gevaar van misbruik van vergunningen, subsidies, aanbestedingen en vastgoedtransacties.

Ten aanzien van coffeeshops kan de Wet BIBOB worden gebruikt om vergunningverlening aan coffeeshophouders met eventuele contacten met criminele organisaties te voorkomen. Het BIBOB instrumentarium kan voor coffeeshops alleen worden toegepast voor de horeca-exploitatievergunning en niet voor de gedoogverklaring (Snippe e.a. 2004).

2011: Einde ‘open-deur-beleid’

In de ‘Drugsbrief’ van mei 2011 aan de Tweede Kamer kondigt de minister van Veiligheid en Justitie aan een einde maken aan het ‘open-deur-beleid’ van coffeeshops (Tweede Kamer, 2010–2011, 24 077, nr. 259). De minister schrijft dat de handel in drugs is vergroot, geprofessionaliseerd en vercommercialiseerd. Om de aan coffeeshops gerelateerde overlast en criminaliteit en de handel in verdovende middelen tegen te gaan moeten coffeeshops kleiner en beheersbaar worden gemaakt. Daarnaast moet de aantrekkingskracht van het Nederlandse drugsbeleid op gebruikers afkomstig uit het buitenland worden teruggedrongen. Coffeeshops worden klein en besloten en zullen zich in hun verkoop moeten gaan richten op de lokale markt. Bovendien moet de aanpak van georganiseerde (drugs)criminaliteit worden geïntensiveerd.

2011 - 2013: Het Besloten club- en Ingezetenen criterium

In de periode oktober 2011 tot en met december 2011 wordt duidelijk hoe het ministerie beoogt een einde te maken aan het ‘open-deur-beleid’ van coffeeshops. In brieven aan de Tweede Kamer wordt aangekondigd dat er twee nieuwe gedoogcriteria worden toegevoegd aan het landelijk coffeeshopbeleid (Tweede Kamer, 2011-2012, 24 077, nr. 265; Tweede Kamer 2011-2012, 24 077, nr. 267). Het gaat om het Besloten club-criterium (B-criterium) en het Ingezetenen criterium (I-criterium).

Het B-criterium stelt dat coffeeshops uitsluitend toegang mogen verlenen en verkopen aan leden van de coffeeshop. Eén coffeeshop mag in een kalenderjaar maximaal 2.000 lidmaatschappen uitgeven en dient dit te documenteren in de vorm van een controleerbare ledenlijst. Het I-criterium stelt dat uitsluitend ingezetenen van Nederland van 18 jaar en ouder lid kunnen zijn van de coffeeshop (Staatscourant 2011, nr. 22963).

Het B- en het I-criterium worden op 1 januari 2012 ingevoerd en maken vanaf dat moment deel uit van de gedoogcriteria voor coffeeshops in de Aanwijzing Opiumwet. De daadwerkelijke handhaving van de nieuwe criteria verloopt gefaseerd. Op 1 mei 2012 starten de provincies Limburg, Noord-Brabant en Zeeland, met de handhaving van de twee nieuwe criteria (met uitzondering van het maximum ledenaantal van 2.000). Per 1 januari 2013 zouden de andere provincies volgen. Dan zou ook het maximumaantal van 2.000 leden in het hele land gaan gelden (Tweede Kamer 2011-2012, 24 077, nr. 267).

Het komt echter niet tot een landelijke invoering van het B-criterium. In het Coalitieakkoord van het kabinet Rutte II, dat in oktober 2012 aantrad, wordt aangekondigd dat het B-criterium komt te vervallen (‘Bruggen slaan’, oktober 2012). In november 2012 laat de minister van Veiligheid en Justitie dit definitief aan de Tweede Kamer en de burgemeesters weten (Tweede Kamer 2012-2013, 24 077, nr. 293). Op 1 januari 2013 verdwijnt het B-criterium definitief uit de Aanwijzing Opiumwet.

De invoering van het I-criterium wordt wel doorgezet. We spreken daarom momenteel van de AHOJGI-criteria. Daarnaast wordt de vorm van het I-criterium enigszins aangepast. Het I-criterium stelt vanaf 1 januari 2013 dat alleen ingezetenen van Nederland toegang tot de coffeeshop hebben en dat uitsluitend aan ingezetenen van Nederland softdrugs kunnen worden verkocht. De coffeeshophouder dient vast te stellen dat degene die hij toegang verleent tot de coffeeshop en aan degene aan wie hij verkoopt ingezetene van Nederland is. Het tonen van een geldig identiteitsbewijs of verblijfsvergunning in combinatie met een uittreksel van de Gemeentelijke Basisadministratie (GBA) zijn instrumenten waarmee de coffeeshophouder het ingezetenenchap kan vaststellen (Tweede Kamer 2011-2012, 24 077, nr. 265).

De handhaving van het I-criterium is op 1 januari 2013 gestart, maar geschiedt in overleg met betrokken gemeenten zo nodig gefaseerd, waarbij wordt aangesloten bij het lokale coffeeshop- en veiligheidsbeleid zodat er sprake is van lokaal maatwerk.

Afstemming over lokaal maatwerk vindt plaats in de lokale driehoek (Tweede Kamer 2012-2013, 24077, nr. 293).

2012 - 2014: Het Afstandscriterium

Naast het B- en I-criterium zou ook het Afstandscriterium voor coffeeshops aan de landelijke gedoogcriteria worden toegevoegd. De formulering van het Afstandscriterium - dat per 1 januari 2014 zou worden ingevoerd - luidt dat de minimale afstand tussen een coffeeshop en een school voor voortgezet onderwijs (praktijkonderwijs, vmbo, havo en vwo) of middelbaar beroepsonderwijs voor scholieren jonger dan 18 jaar minstens 350 meter moet bedragen. Daarbij wordt uitgegaan van de afstand tussen de voordeur van een coffeeshop en de hoofdingang van een school die reëel met de voet af te leggen is over de openbare weg.

Uiteindelijk wordt het Afstandscriterium niet aan de landelijke gedoogcriteria toegevoegd. In november 2012 laat de minister van Veiligheid en Justitie in een brief aan de Kamer weten dat het verkleinen van de zichtbaarheid van coffeeshops voor scholieren lokaal maatwerk is (Tweede Kamer 2012-2013, 24077, nr. 293). Daarmee is het plan om het Afstandscriterium van 350 meter via landelijke regels op te leggen niet meer aan de orde. Het staat gemeenten echter vrij om op basis van de lokale situatie een afstandscriterium (als vestigingscriterium) te hanteren. Op deze wijze kunnen gemeenten aanvullende maatregelen treffen wanneer de lokale situatie daar om vraagt.

Onderzoek en monitoring

De ontwikkelingen rond coffeeshops worden sinds een aantal jaren nauwgezet gevolgd met behulp van onderzoek. Zo heeft INTRAVAL voor het WODC tussen 1999 en 2012 (twee)jaarlijks een telling verricht van het aantal gedoogde verkooppunten van softdrugs (coffeeshops) in Nederland en het gemeentelijk beleid inzake coffeeshops geïnventariseerd. Uit deze inventarisatie, waarvan de laatste editie in 2013 is uitgekomen, blijkt dat het aantal coffeeshops een gestage lichte daling vertoont. Het aantal is afgenomen van 846 in 1999 tot 614 in april 2013.

De belangrijkste verklaring voor de gestage lichte daling is dat de laatste jaren het beleid en de regels ten aanzien van coffeeshops zijn aangescherpt. Daarbij kan worden gedacht aan de zojuist besproken ontwikkelingen, zoals de toevoeging van het I-criterium aan de AHOJ-G criteria en de mogelijkheid voor gemeenten om coffeeshops te sluiten die nabij scholen gelegen zijn. Om deze en andere redenen zijn in een aantal gemeenten coffeeshops definitief gesloten, soms door de lokale autoriteiten, maar ook door coffeeshopeigenaren zelf.

Om de recente ontwikkelingen in kaart te brengen, hebben we de situatie van de afgelopen jaren gemeten. In dit rapport doen we daarvan verslag.

1.2 Probleemstelling en onderzoeksvragen

De centrale probleemstelling van deze meting van de monitor luidt als volgt:

Hoeveel coffeeshops telt Nederland in 2013, 2014 en het eerste kwartaal van 2015 en welk vestigings- en handhavingsbeleid voeren Nederlandse gemeenten in deze jaren? Welke ontwikkelingen zijn waarneembaar ten opzichte van eerdere jaren?

Onderzoeksvragen

Uit de centrale probleemstelling vloeit een vijftal onderzoeksvragen voort, elk met enkele subvragen. De onderzoeksvragen zijn vrijwel gelijk aan de voorgaande meting.

1. Hoeveel coffeeshops telt Nederland?
 - a. Hoeveel coffeeshops zijn er in Nederland in december 2013, december 2014 en in maart 2015?
 - b. Wat is de geografische spreiding over Nederland en de verdeling naar gemeente en gemeentegrootte?
 - c. Wat is de coffeeshopdichtheid (aantal inwoners per coffeeshop)?
2. Welk beleid voeren gemeenten ten aanzien van vestiging en vergunningverlening van/aan coffeeshops?
 - a. Welke beleidsvormen hebben gemeenten? Zijn er regionale afspraken?
 - b. Hoeveel coffeeshops worden formeel toegelaten?
 - c. In hoeverre komt het actuele aantal coffeeshops overeen met het in het beleid beoogde aantal?
 - d. Voert de gemeente actief BIBOB beleid in relatie tot coffeeshops?
 - e. Bevatten de gemeentelijke beleidsplannen maatregelen om drugstoerisme en de niet-gedoopte verkoop van softdrugs tegen te gaan? Zo ja, welke?
 - f. Hoe vaak zijn de Wet BIBOB, artikel 13b van de Opiumwet en artikel 174a van de Gemeentewet toegepast?
3. Welk handhavingsbeleid voeren gemeenten?
 - a. Hoe zijn de landelijke criteria in het gemeentelijk beleid uitgewerkt? Volgen gemeenten de omschrijving in de Aanwijzing Opiumwet of hebben ze die aangevuld?
 - b. Hanteren gemeenten additionele criteria naast de AHOJGI-criteria? Zo ja, welke zijn dit?
 - c. Hoe vaak wordt een afstandscriterium ten opzichte van scholen (waaronder basisscholen, scholen voor middelbaar beroepsonderwijs en voorgezet onderwijs) gehanteerd?
 - d. Indien gemeenten een afstandscriterium tot scholen hanteren, wat is de afstand en hoeveel coffeeshops voldoen hieraan?
 - e. Zijn er handhavingsarrangementen en wat is daarin vastgelegd over coffeeshopcontroles?
 - f. Hoeveel controles zijn er geweest en wie voerde deze uit?

4. Hoe ziet het sanctie- en strafvorderingsbeleid van gemeenten eruit?
 - a. Wat is in de handhavingsarrangementen vastgelegd over bestuursrechtelijke en strafrechtelijke reacties op overtredingen (per criterium)?
 - b. Welke criteria zijn overtreden en hoe vaak is elk criterium overtreden?
 - c. Hoe vaak hebben overtredingen geleid tot het opleggen van bestuursrechtelijke sancties en dan met name sluitingen voor (on)bepaalde tijd?

5. Welke ontwikkelingen zijn waarneembaar ten opzichte van eerdere jaren en wat zijn voornemens voor de toekomst?
 - a. Welke veranderingen in beleid zijn er ten opzichte van eerdere jaren?
 - b. Zijn beleidswijzigingen voorgenomen voor de komende periode? Zo ja, welke?

1.3 Onderzoeksopzet

Dit onderzoek betreft een herhaling van eerdere metingen. Het onderzoek is op nagenoeg dezelfde wijze uitgevoerd als in de voorgaande jaren. Hierdoor kunnen we goede en betrouwbare vergelijkingen maken. Voor deze meting hebben we wederom documenten over (lokaal) coffeeshopbeleid bestudeerd en de verantwoordelijke gemeenteambtenaren bevraagd over de aantallen coffeeshops en het door hun gemeente gevoerde beleid.

Methoden en benadering

In de periode maart 2015 tot en met april 2015 is aan de verantwoordelijke ambtenaren een vragenlijst voorgelegd. Bij het benaderen van gemeenteambtenaren maken we - op basis van de voorgaande meting - onderscheid tussen drie categorieën gemeenten: 1. gemeenten die één of meerdere coffeeshop(s) hebben; 2. gemeenten die geen coffeeshopbeleid hebben; en 3. gemeenten die geen gedoogde verkooppunten van softdrugs gedogen (nulbeleid).

ad 1. Gemeenten met één of meerdere coffeeshop(s)

Bij ambtenaren van de 103 gemeenten die één of meerdere coffeeshop(s) hebben is de gehele vragenlijst afgenomen. De verantwoordelijke ambtenaren zijn eerst per mail op de hoogte gesteld van het onderzoek. Naast relevante informatie over het onderzoek stond in deze attenderingsmail ook dat een onderzoeker binnenkort telefonisch contact met hem of haar op zou nemen om afspraken te maken over het invullen van de vragenlijst. De vragenlijst was gemakshalve ook al bij deze mail gevoegd, zodat de ambtenaar zich eventueel op het gesprek kon voorbereiden. Om het de ambtenaar zo gemakkelijk mogelijk te maken om de gegevens aan te leveren kon de vragenlijst zowel telefonisch worden afgenomen als ingevuld retour worden gestuurd. Alle retour gestuurde vragenlijsten zijn gecontroleerd op volledigheid. Bij een incomplete vragenlijst is telefonisch contact gezocht met de ambtenaar om de ontbrekende gegevens aan te vullen.

ad 2. Gemeenten zonder coffeeshopbeleid

Bij de vorige meting gaven 29 gemeenten aan dat zij geen beleid voerden ten aanzien van coffeeshops. In deze gemeenten zijn op dat moment geen coffeeshops gevestigd, maar de gemeente heeft niet concreet afgesproken dat verkooppunten van softdrugs niet worden gedoogd. De verantwoordelijke ambtenaren van de gemeenten in deze categorie hebben voor deze meting dezelfde attenderingsmail ontvangen als ambtenaren van gemeenten met coffeeshops. Vervolgens zijn ook zij telefonisch benaderd. In de eerste plaats is aan hen gevraagd of er in de gemeente inmiddels een coffeeshop is gevestigd. Als dit zo bleek te zijn, is de gehele vragenlijst afgenomen, net als bij de ambtenaren van de coffeeshopgemeenten. Als er nog steeds geen coffeeshop in de gemeente is gevestigd hebben we gevraagd of de gemeente nog steeds geen coffeeshopbeleid heeft of dat inmiddels een nulbeleid wordt gevoerd. In beide gevallen is vervolgens gevraagd of er plannen zijn om het huidige beleid in de komende twee jaren te wijzigen.

ad 3. Gemeenten die al jarenlang een nulbeleid hanteren

De laatste categorie omvat de zogenoemde nulgemeenten. Zij gedogen (vaak al jaren) geen verkooppunten van softdrugs in hun gemeente. Bij de vorige meting in 2013 bleek dat het eind 2012 om 283 gemeenten ging. Aan deze gemeenten is eveneens een mail gestuurd. De gemeenteambtenaren zijn hierin verzocht om per mail of telefoon aan te geven of hun gemeente nog steeds een nulbeleid hanteert. In totaal zijn na de eerste mail nog twee mails ter herinnering verstuurd.

Respons

De respons van het onderzoek ligt evenals bij de voorgaande metingen op 100%.

1.4 Leeswijzer

In het tweede hoofdstuk gaan we in op de aantallen coffeeshops in Nederland. Vervolgens bespreken we in hoofdstuk drie het door gemeenten gevoerde coffeeshopbeleid. In het vierde hoofdstuk staat het handhavingsbeleid centraal. Ook is er in dat hoofdstuk aandacht voor overtredingen van de criteria door coffeeshops en de eventueel opgelegde sancties door de gemeenten. In het vijfde hoofdstuk worden puntsgewijs de belangrijkste resultaten en bijbehorende conclusies besproken. Waar mogelijk worden in het rapport vergelijkingen gemaakt met de voorgaande metingen.

2. AANTALLEN COFFEESHOPS

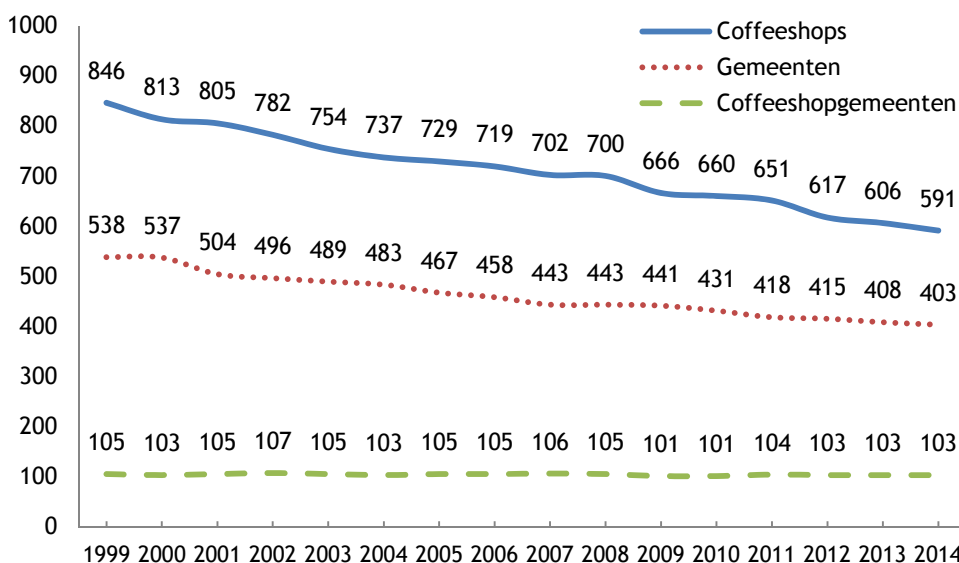
In dit hoofdstuk gaan we in op het aantal coffeeshops in Nederland in december 2013, december 2014 en maart 2015. Eerst behandelen we het totaal aantal coffeeshops en de geografische spreiding over Nederland. Vervolgens bekijken we het aantal coffeeshops per gemeente en bespreken we de coffeeshopdichtheid per gemeente. Wanneer in deze rapportage wordt gesproken over coffeeshops dan bedoelen we hiermee gelegenheden die cannabis verkopen en die van de desbetreffende gemeente een gedoogverklaring hebben ontvangen. Coffeeshops die tijdelijk gesloten zijn worden wel meegeteld.

2.1 Coffeeshops in Nederland

Eind 2014 telt Nederland 591 coffeeshops verspreid over 103 coffeeshopgemeenten (figuur 2.1). Daarmee ligt het aantal coffeeshops voor het eerst sinds 1999, toen de eerste meting plaatsvond, onder de 600. Ten opzichte van de voorgaande meting in 2012 - toen er nog 617 coffeeshops waren - is het aantal coffeeshops met 4,2% gedaald. De daling van het aantal coffeeshops in de afgelopen jaren blijft zich dus doorzetten, ook in 2015. Eind maart 2015 zijn er namelijk 582 coffeeshops in de 103 coffeeshopgemeenten.

Er zijn eind 2014 overigens relatief meer coffeeshopgemeenten dan eind 2012, omdat het totaal aantal Nederlandse gemeenten ook blijft afnemen. Eind 2014 zijn er 403 gemeenten, terwijl er in 2012 nog 415 waren.

Figuur 2.1 Aantal coffeeshops, gemeenten en gemeenten met coffeeshops in Nederland, 1999-2014

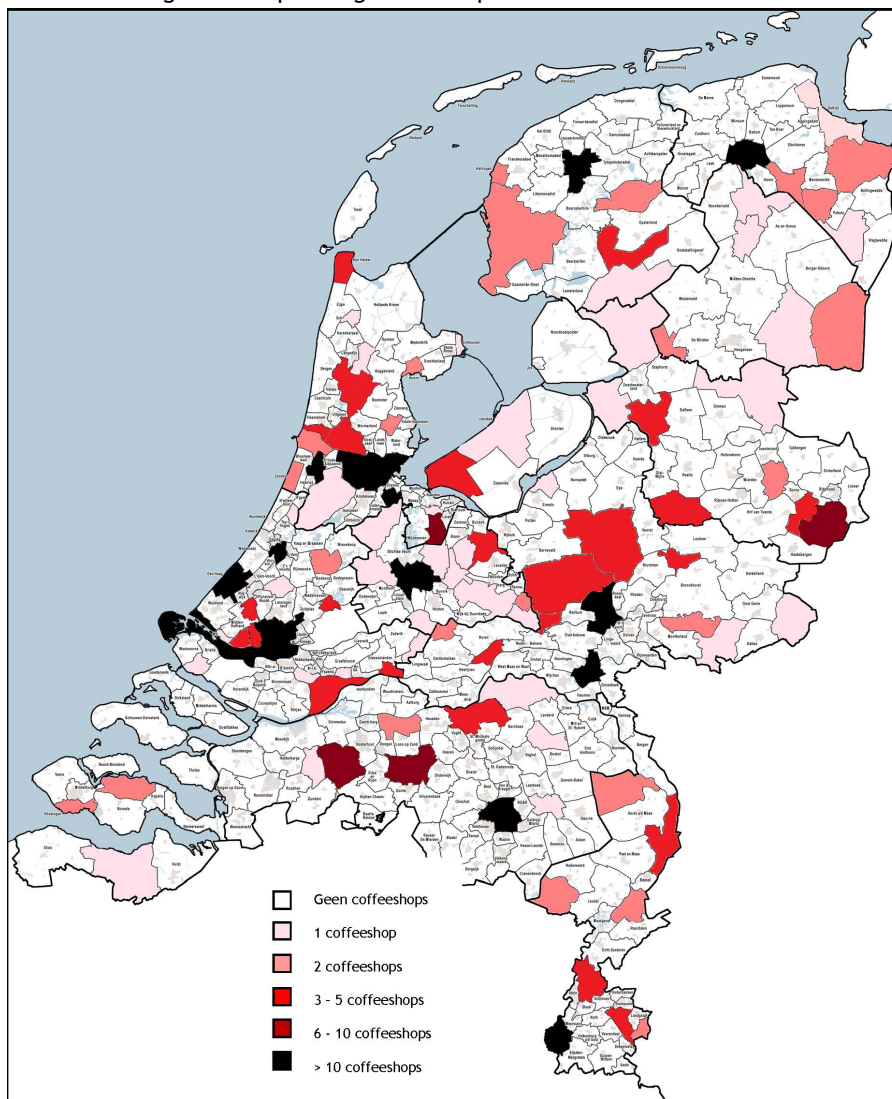

De belangrijkste redenen dat er in de afgelopen twee jaar coffeeshops zijn verdwenen, zijn de handhaving van een afstandscriterium door gemeenten en andere verscherpingen, sluiting als gevolg van een negatief BIBOB-advies en overtreding van de van toepassing zijnde gedoogcriteria door coffeeshops waarop zij definitief gesloten zijn. Daarbij komt dat wanneer coffeeshops worden gesloten daar lang niet altijd andere coffeeshops voor terugkeren, omdat de desbetreffende gemeente het aantal coffeeshops in de gemeente nader wil overeenstemmen met het maximumbeleid of het aantal in het algemeen wil terugdringen. Als er al een coffeeshop bijkomt is dat in plaats van een andere coffeeshop. Een enkele gemeente staat toe dat er een shop bijkomt zonder dat een andere verdwijnt, omdat zij menen dat het huidige aantal coffeeshops niet in de bestaande vraag naar cannabis voldoet.

Geografische spreiding

In de geografische spreiding van coffeeshops over Nederland is er nauwelijks wat veranderd ten opzichte van voorgaande jaren (kaart 2.1).

Kaart 2.1 Geografische spreiding coffeeshops eind 2014

De concentraties van coffeeshops bevinden zich voornamelijk in de randstad en de middelgrote steden in de provincies. Vooral in de provincie Zeeland, in het Groene Hart en in de provincies in het noorden en oosten van het land zijn veel gemeenten zonder coffeeshops.

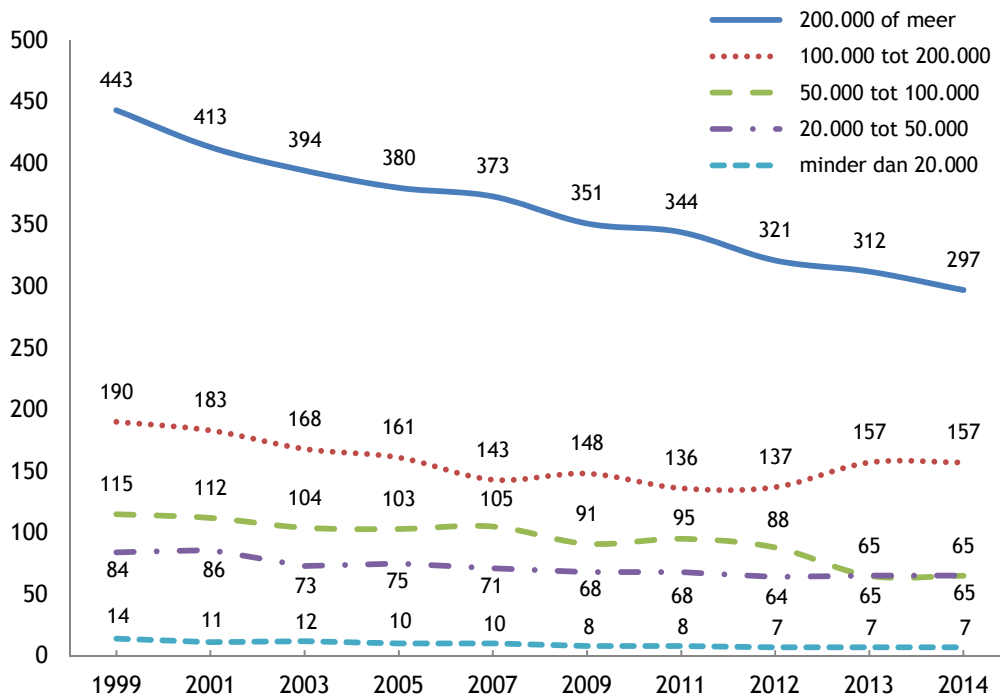
Amsterdam, Rotterdam en Den Haag blijven eind december 2014 de enige gemeenten met meer dan 20 coffeeshops. Samen hebben zij 263 coffeeshops hetgeen neerkomt op 45% van het totale aantal coffeeshops in Nederland. In december 2012 en december 2013 hadden zij samen nog respectievelijk 286 en 277 coffeeshops.

2.2 Coffeeshops per gemeente

Als we het aantal coffeeshops bekijken in relatie tot de gemeentegrootte blijkt dat vooral in de grootste gemeenten (meer dan 200.000 inwoners) het aantal coffeeshops is gedaald in de afgelopen jaren (figuur 2.2). In 1999 waren er 443 coffeeshops gevestigd in deze gemeenten, terwijl dit er in 2014 nog 297 zijn.

De daling van het aantal coffeeshops bij de huidige meting is volledig te wijten aan het verdwijnen van coffeeshops uit de zes grootste gemeenten met meer dan 200.000 inwoners. In de overige gemeenten is nog steeds hetzelfde aantal coffeeshops gevestigd als eind 2012.

Figuur 2.2 Aantal coffeeshops naar categorieën van inwonersaantallen, 1999-2014

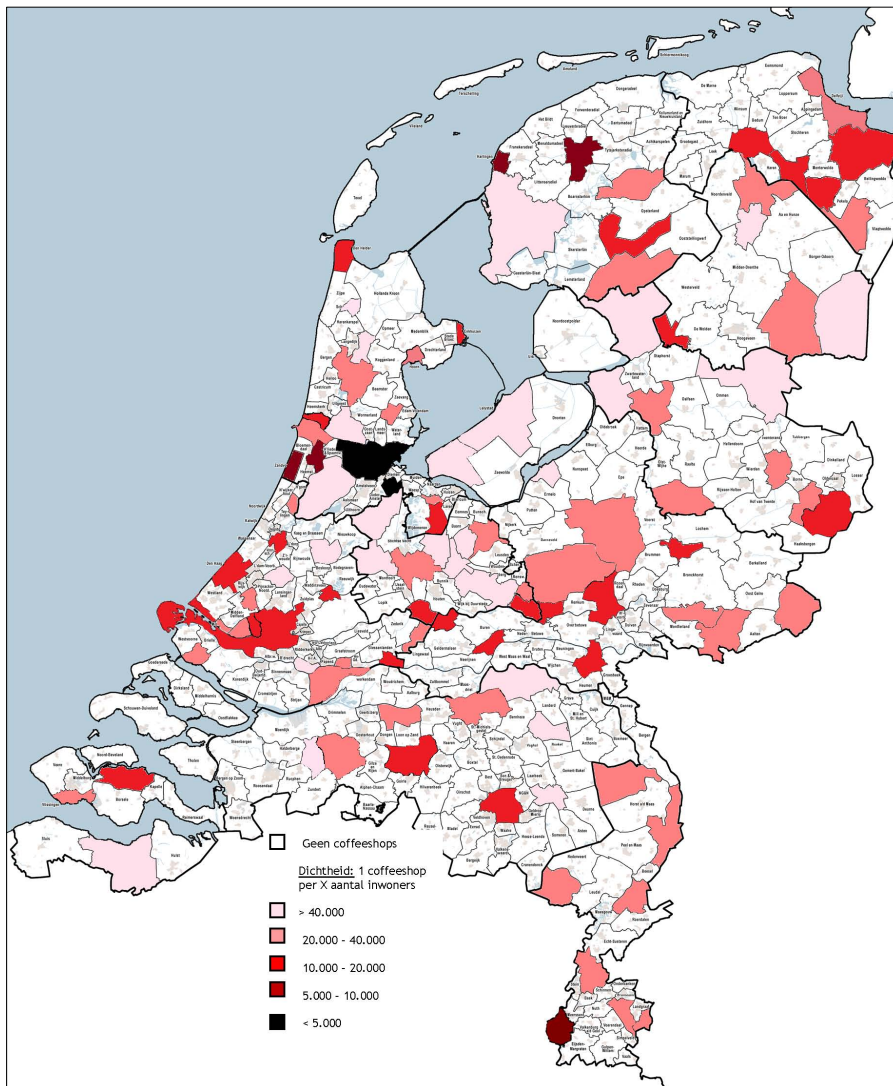

Coffeeshopdichtheid

Het gemiddeld aantal inwoners per coffeeshop ligt voor de 103 coffeeshopgemeenten eind 2014 op 32.459. De mediaan (middelste waarneming) ligt iets lager op 27.021 inwoners per coffeeshop. Het gemiddeld aantal inwoners per coffeeshop is iets hoger dan in 2012 (31.523). Dat is in overstemming met het verdwijnen van 26 coffeeshops sinds december 2012 en de toename van het aantal inwoners in gemeenten die met grensgemeenten gefuseerd zijn.

Amsterdam blijft de enige gemeente waar het aantal inwoners per coffeeshops lager ligt dan 5.000; namelijk één coffeeshop per 4.935 inwoners (kaart 2.2). Het aantal inwoners per coffeeshop in Amsterdam is echter wel gestegen. Bij de voorgaande meting waren er nog 3.843 inwoners per coffeeshop. De gemeente Haarlemmermeer heeft met één coffeeshop voor alle 144.182 inwoners nog steeds het hoogste aantal inwoners per coffeeshop gevolgd door Zoetermeer (124.024).

Kaart 2.2 Coffeeshopdichtheid (aantal inwoners per coffeeshop) eind 2014

3. GEMEENTELIJK BELEID

Gemeenten zijn vrij om het lokale coffeeshopbeleid zelf in te vullen, mits zij binnen de landelijke kaders blijven. Zij kunnen kiezen uit verschillende beleidsvormen en deze, indien gewenst, nader specificeren. In de eerste paragraaf van dit hoofdstuk behandelen we de verschillende beleidsvormen en specificaties. Vervolgens gaan we in op de praktijk en hoe deze zich verhoudt tot het geformuleerde beleid. Ook besteden we aandacht aan aanvullende maatregelen die gemeenten kunnen nemen, zoals de Wet BIBOB, artikel 13b van de Opiumwet en artikel 174a van de Gemeentewet.

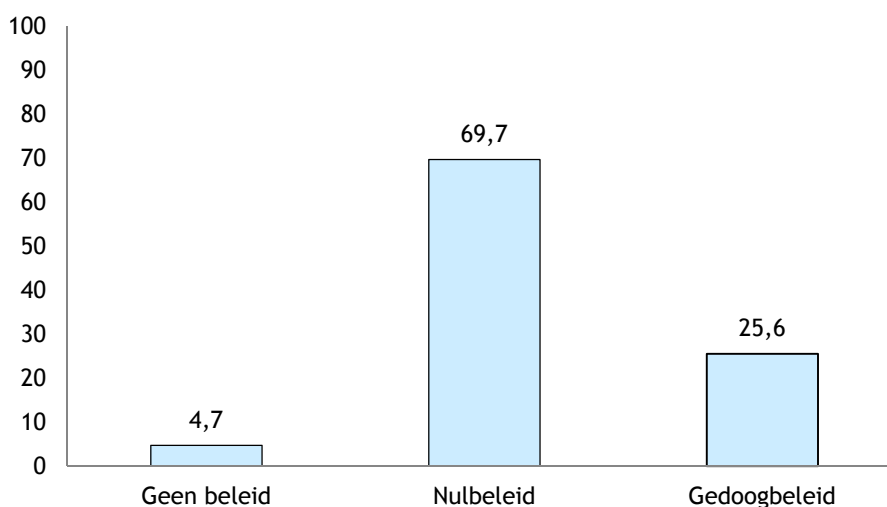
3.1 Beleidsvormen en gevoerd beleid

Gemeenten in Nederland kunnen verschillende beleidsvormen hanteren voor coffeeshops. Zoals toegelicht in het eerste hoofdstuk kan grofweg onderscheid gemaakt worden tussen drie beleidsvormen: het voeren van geen beleid; een nulbeleid; of een gedoogbeleid.

Geen, nul-, of gedoogbeleid

In vergelijking met de voorgaande meting is wat betreft de beleidsvorm nauwelijks wat veranderd. Eind 2014 hebben 281 (69,7%) van de 403 gemeenten een nulbeleid (figuur 3.1). Zij gedogen geen verkooppunten van softdrugs in hun gemeente. Evenals in de voorgaande meting hebben 103 gemeenten (25,6% van alle gemeenten) een beleid waarbij coffeeshops worden gedoogd. Verder hebben 19 (4,7%) gemeenten geen beleid op het gebied van coffeeshops. Er zijn momenteel geen coffeeshops in deze gemeenten gevestigd, maar de gemeente heeft (nog) niet concreet afgesproken dat verkooppunten van softdrugs niet worden gedoogd.

Figuur 3.1 Aantal gemeenten dat geen beleid, een nulbeleid of een gedoogbeleid hanteert in 2014, in % (N=403)

Nadere specificaties van gedoogbeleid

Gemeenten met een beleid waarbij coffeeshops worden gedoogd kunnen het beleid nog nader specificeren met een aantal elkaar niet uitsluitende beleidsopties:

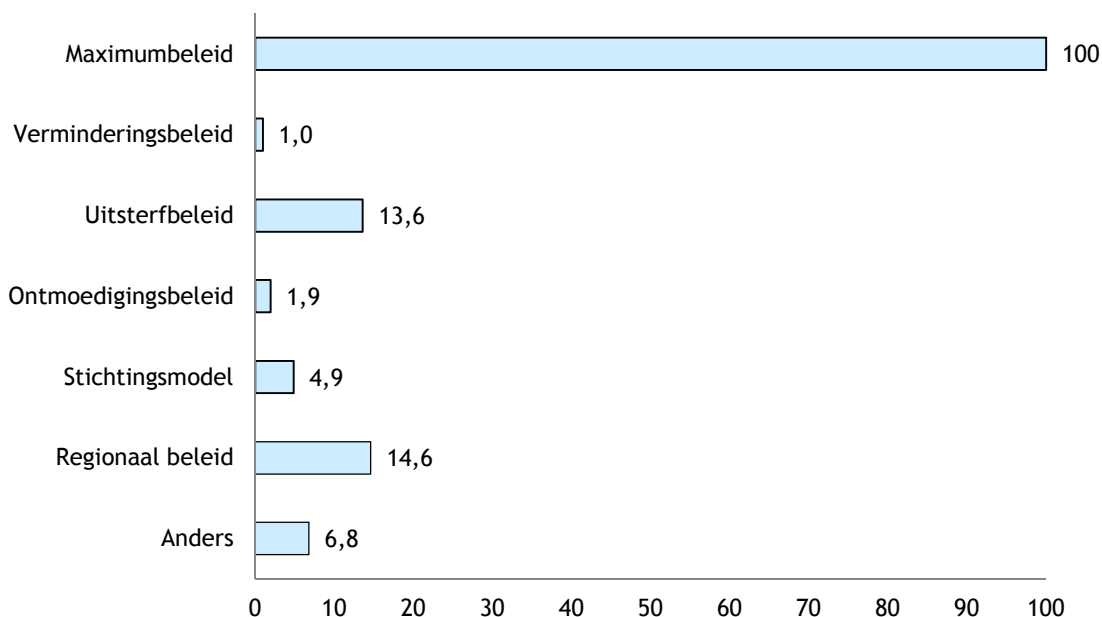
- a. *Maximumbeleid*: er wordt een maximum aantal coffeeshops gehanteerd. Sommige gemeenten met een maximumbeleid hanteren een afnemend maximum. Het maximum aantal wordt naar beneden bijgesteld zodra een coffeeshop om wat voor reden dan ook verdwijnt.
- b. *Verminderingsbeleid*: het aantal coffeeshops dient, al dan niet door een actief beleid, op termijn te worden teruggedrongen. De gemeente heeft daarbij nog geen (nieuw) maximum aantal vastgesteld.
- c. *Uitsterfbeleid*: het aantal coffeeshops dient, al dan niet door een actief beleid, op termijn te worden teruggedrongen. Deze optie lijkt sterk op een verminderingbeleid. Het verschil is echter dat bij een uitsterfbeleid wel een (nieuw) maximum aantal is vastgelegd of dat is aangegeven welke coffeeshops op termijn dienen te verdwijnen (bijvoorbeeld alle coffeeshops buiten een bepaald gebied). Ook kan het zijn dat de gemeente naar een nulbeleid toe wil.
- d. *Ontmoedigingsbeleid*: de gemeente probeert uitsluitend door het stellen van (nieuwe) voorwaarden de ongewenste vestiging van nieuwe coffeeshops tegen te gaan en het aantal bestaande coffeeshops terug te dringen.
- e. *Stichtingsmodel*: er zijn één of meerdere gecontroleerde, niet-commerciële, verkooppunten van cannabis, ondergebracht in een daartoe aangewezen stichting.
- f. *Regionale afspraken*: er zijn in regionaal verband afspraken gemaakt over het te voeren coffeeshopbeleid.

Alle 103 (100%) gemeenten met een gedoogbeleid hebben evenals bij de vorige meting een maximumbeleid (figuur 3.2). Verder geven 14 (13,6%) aan dat zij een uitsterfbeleid hebben. Daarnaast zijn er 15 (14,6%) gemeenten die zeggen dat zij regionale afspraken over het beleid hebben gemaakt. Ook bij de vorige meting werden deze twee specificaties het vaakste genoemd: toen respectievelijk 21% en 38%.

De regionale afspraken tussen gemeenten hebben in 2014 voornamelijk betrekking op de handhaving, het I-criterium, het Damoclesbeleid en de inzet van politie met betrekking tot coffeeshops. Verder zijn er vijf gemeenten (4,9%) met een verminderingbeleid en eveneens vijf (4,9%) met een stichtingsmodel. Er is geen enkele gemeente die een vestigingsbeleid hanteert.

Twee (1,9%) van de 103 coffeeshopgemeenten vallen met de specificering van hun beleid in de categorie 'anders'. In deze gemeenten gaat het om extra randvoorwaarden of uitbreidingen van beleidsvormen, zoals de mogelijkheid om een coffeeshop te verplaatsen binnen de gemeentegrenzen.

Figuur 3.2 Aantal gemeenten met een gedoogbeleid dat het beleid nader gespecificeerd heeft in 2014, in % (meerdere antwoorden mogelijk) (n=103)

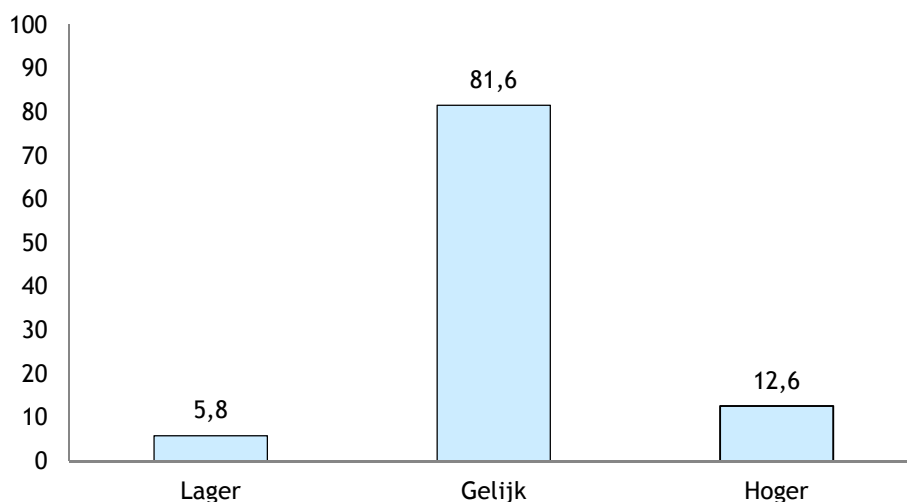
3.2 Verhouding beleid en praktijk

Alle gemeenten met een coffeeshop hanteren een maximumbeleid. Bij deze beleidsvorm stelt de gemeente in het coffeeshopbeleid een limiet aan het aantal te vestigen coffeeshops. In de meeste coffeeshopgemeenten zal het aantal coffeeshops dan ook gelijk zijn aan dit aantal. Voor 84 (81,6%) van de 103 gemeenten is dit het geval (figuur 3.3). Bij de vorige meting ging het nog om 71 (68,9%) van de 103 gemeenten. Daarbij merken we op dat in drie van deze gemeenten een afnemend maximum wordt gehanteerd. Dit was ook al zo bij de vorige meting. Het maximum aantal coffeeshops wordt in deze gemeenten naar beneden bijgesteld zodra een coffeeshop om wat voor reden dan ook verdwijnt. Het aantal coffeeshops in deze gemeenten is daarom per definitie gelijk aan het maximum.

Voor zes (5,8%) gemeenten geldt dat het aantal coffeeshops in de gemeente lager is dan het vastgestelde maximum (vorige meting 13%). Drie van de zes hebben maatregelen genomen om te zorgen dat er coffeeshops bijkomen, zodat in de lokale vraag naar cannabis kan worden voorzien.

In 13 (12,6%) gemeenten is het aantal coffeeshops hoger dan het maximum (vorige meting 16%). In zes van deze 13 gemeenten zijn er plannen om het aantal coffeeshops nader met het maximum overeen te stemmen door een uitsterfbeleid te hanteren en het lokaal geldende afstandscriterium strenger te handhaven.

Figuur 3.3 Aantal coffeeshopgemeenten met een lager, gelijk of hoger aantal coffeeshops dan het vastgestelde maximum in 2014, in % (n=103)

3.3 Aanvullende maatregelen

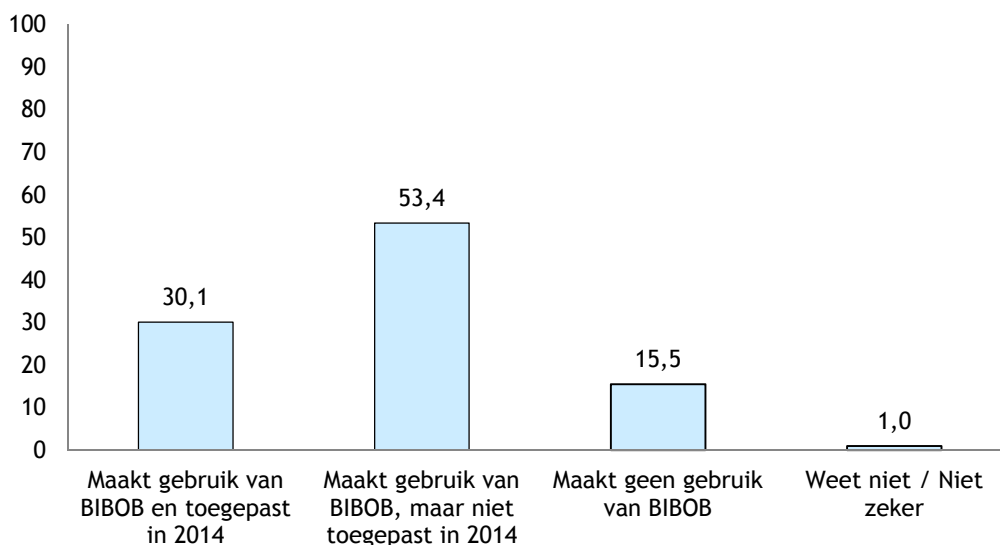
Gemeenten kunnen aanvullende maatregelen in hun softdrugsbeleid opnemen om bijvoorbeeld drugstoerisme en de niet gedoogde verkoop van softdrugs tegen te gaan. In deze paragraaf wordt besproken in hoeverre gemeenten gebruik maken van dergelijke aanvullende maatregelen. Achtereenvolgens worden de Wet BIBOB, Artikel 13b van de Opiumwet, Artikel 174a van de Gemeentewet en maatregelen om drugstoerisme tegen te gaan besproken.

Wet BIBOB

Sinds 1 juni 2003 kunnen gemeenten gebruik maken van de Wet BIBOB. Zoals ook al toegelicht in het eerste hoofdstuk, kan deze wet worden gebruikt om vergunningverlening aan coffeeshophouders met contacten met criminele organisaties te voorkomen. Gemeenten kunnen op basis van deze wet personen laten screenen en aan Bureau BIBOB advies vragen over de mate van gevaar van misbruik van vergunningen, subsidies, aanbestedingen en vastgoedtransacties.

In de toepassing van de Wet BIBOB is sinds de voorgaande meting nauwelijks iets veranderd. BIBOB is in 2014 voor coffeeshops in totaal 148 keer toegepast door 31 (30,1%) van de 103 coffeeshopgemeenten (figuur 3.4). Bij de vorige meting werd de Wet BIBOB nog door 33 gemeenten toegepast. In 55 (53,4%) gemeenten is de Wet BIBOB voor coffeeshops niet toegepast in 2014, terwijl de gemeente in algemene zin wel gebruik maakt van de wet. Van de 103 gemeenten geven 16 (15,5%) aan in het geheel geen gebruik te maken van BIBOB en één (1,0%) dat hij of zij niet (zeker) weet of hun gemeente daar gebruik van maakt.

Figuur 3.4 Aantal coffeeshopgemeenten dat wel en niet gebruik maakt van de Wet BIBOB en deze voor coffeeshops heeft toegepast in 2014, in % (n=103)

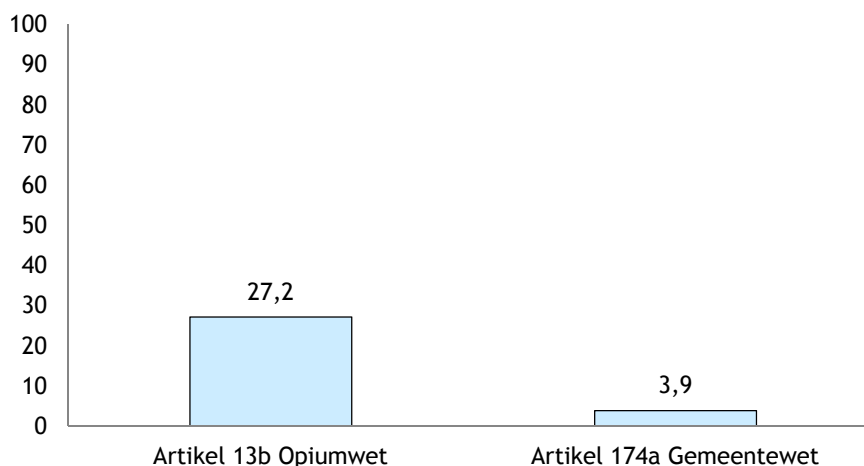
Tegengaan niet-gedoogde verkoop van softdrugs

Om de niet-gedoogde verkoop van softdrugs tegen te gaan kunnen zowel gemeenten met als zonder coffeeshops gebruik maken van de Opiumwet (artikel 13b) en de Gemeentewet (artikel 174a). Artikel 13b van de Opiumwet stelt de burgemeester in staat om bestuursdwang toe te passen indien in voor het publiek toegankelijke lokalen (dus ook coffeeshops) of woningen en daarbij behorende erven soft- of harddrugs worden verkocht, afgeleverd of verstrekt dan wel daartoe aanwezig zijn. Voor 'niet voor het publiek toegankelijke lokalen' (zoals woningen) kan worden opgetreden op grond van artikel 174a van de Gemeentewet.

Van de 103 coffeeshopgemeenten hebben 29 (28,2%) artikel 13b van de Opiumwet toegepast in 2014 met betrekking tot de niet-gedoogde verkoop van softdrugs (figuur 3.5). In totaal zeggen deze 29 gemeenten het artikel 103 keer te hebben toegepast, maar daarbij merken enkele ambtenaren op niet zeker te weten of het aantal dat zij noemen uitsluitend betrekking heeft op de niet-gedoogde verkoop van softdrugs. Artikel 13b kan namelijk ook worden toegepast bij de niet-gedoogde verkoop van harddrugs en wietteelt. Bij de vorige meting pasten 20 gemeenten het artikel 54 keer toe.

Artikel 174a van de Gemeentewet wordt in verband met de niet-gedoogde verkoop van softdrugs door beduidend minder coffeeshopgemeenten toegepast. Het gaat om vier (3,9%) van de 103 gemeenten die het artikel in totaal zeven keer hebben toegepast. Bij de vorige meting was dit één gemeente. Het lage aantal toepassingen van dit wetsartikel kan worden verklaard door de wijziging van artikel 13b van de Opiumwet in 2007, waardoor de verstoring van de openbare orde niet meer hoeft te worden aangetoond bij de verkoop van softdrugs vanuit panden die niet voor publiek toegankelijk zijn.

Figuur 3.5 Aantal gemeenten dat artikel 13b van de Opiumwet en artikel 174a van de Gemeentewet heeft toegepast in 2014, in % (n=403)

Tegengaan drugstoerisme

Coffeeshops in Nederland kunnen aantrekkingskracht hebben op buitenlandse (soft)drugstoeristen. Zes (5,8%) coffeeshopgemeenten hebben, naast de handhaving van het I-criterium, extra maatregelen genomen (of zijn van plan deze te nemen) om drugstoerisme aan banden te leggen. Gemeenten noemen soortgelijke maatregelen als bij de voorgaande metingen. In twee van deze gemeenten gaat het om een aanscherping van het G-criterium, waardoor een lager aantal grammen softdrugs per klant mag worden verkocht. Twee andere gemeenten hebben de frequentie van controles bij coffeeshops verhoogd in verband met de drugstoeristen in hun gemeente. Eén andere gemeente zegt sinds de meest recente beleidswijziging alerter te zijn bij evenementen, omdat hier veel toeristen op af komen. In de laatste gemeente is momenteel een discussie gaande over het wel of niet verplaatsen van een coffeeshop omwille van drugstoerisme, maar dit idee staat nog in de kinderschoenen.

3.4 Toekomstplannen

Alle 103 coffeeshopgemeenten is ook gevraagd of zij plannen hebben om hun coffeeshopbeleid in de komende jaren te gaan wijzigen. Van de coffeeshopgemeenten geven 45 (43,7%) aan dat zij dit inderdaad van plan zijn. In 25 van deze gemeenten (55,6%) gaat het om een actualisatie van het huidige beleid. Zeven gemeenten (15,5%) geven aan het I-criterium toe te voegen of er actiever op te gaan handhaven. Twee (4,4%) gemeenten willen in hun coffeeshopbeleid aandacht gaan besteden aan de Wet BIBOB, zodat deze in de toekomst vaker toegepast zal worden bij coffeeshops. Twee (4,4%) andere gemeenten overwegen nieuwe vestigings- of bijkomende criteria op te nemen, waaronder het afstandscriterium. Een vijftal (11,1%) gemeenten wacht een onderzoek of een evaluatie af en beslist dan welke wijzigingen worden doorgevoerd in het coffeeshopbeleid. Vier (8,9%) gemeenten geven aan wel te gaan wijzigen, maar nog niet te weten welke wijzigingen dit zullen zijn.

Bij de vorige meting is ook gevraagd of gemeenten plannen hadden om het beleid te wijzigen. Toen gaven 78 (75,7%) van de 103 coffeeshopgemeenten aan dat zij plannen hadden om dit te doen. Bij de huidige meting over 2014 blijkt dat 58 (56,3%) gemeenten dit hebben gedaan. De belangrijkste wijziging is het toevoegen van het I-criterium aan het gemeentelijk coffeeshopbeleid en/of het daaruit verwijderen van het vervallen B-criterium. Dit geldt voor 29 (28,1%) coffeeshopgemeenten. In mindere mate hebben gemeenten hun Damoclesbeleid aangescherpt (12,1%) en de vestigings- en bijkomende criteria gewijzigd (8,6%).

4. HANDHAVINGSBELEID

Alle gemeenten die ten minste één coffeeshop gedogen dienen de landelijke AHOJGI-criteria te handhaven. Daarnaast kunnen gemeenten er voor kiezen om vestigings- en/of bijkomende criteria te hanteren. In dit hoofdstuk behandelen we allereerst in hoeverre gemeenten de AHOJGI-, vestigings- en bijkomende criteria in hun beleid hebben vastgelegd. Vervolgens bespreken we welke instanties verantwoordelijk zijn voor de handhaving van de criteria en welke acties daarvoor ondernomen worden. Ook besteden we aandacht aan het sanctiebeleid van gemeenten. Daarbij gaan we na hoeveel overtredingen van de criteria er zijn geweest in 2014 en tot welke sancties deze hebben geleid.

4.1 AHOJGI-criteria en Maximale handelshoeveelheid

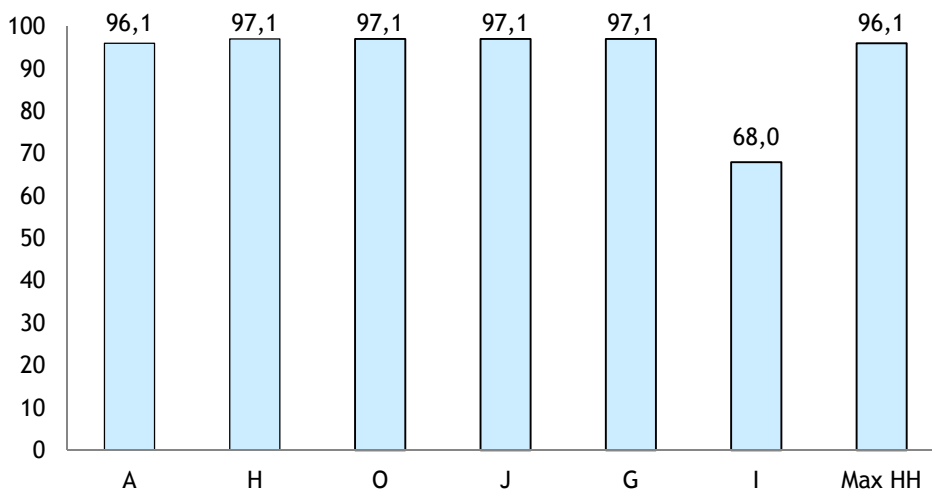
Zoals beschreven in het inleidende hoofdstuk van dit rapport, zijn in de Aanwijzing Opiumwet van het Openbaar Ministerie de landelijke gedoogkaders voor coffeeshops weergegeven. Gemeenten kunnen binnen dit landelijke kader invulling geven aan het eigen coffeeshopbeleid. Daarbij mogen gemeenten afwijken van de in de Aanwijzing Opiumwet gestelde definities mits dit geen verruiming van de definities tot gevolg heeft.

In figuur 4.1 is voor de AHOJGI-criteria en de Maximale handelshoeveelheid aangegeven hoeveel gemeenten met ten minste één coffeeshop de handhaving van deze criteria (in een handhavingsarrangement) hebben vastgelegd. Voor het A-, H-, O-, J- en G-criterium en de Maximale handelshoeveelheid geldt, net als bij de vorige meting, dat een paar gemeenten dit niet in hun beleid hebben vermeld. De handhaving van het I-criterium is door minder gemeenten (68,0%) (in een handhavingsarrangement) vastgelegd.¹ De reden die de gemeenteambtenaren hier doorgaans voor geven is dat het I-criterium relatief nieuw is en dat het beleidsstuk van hun gemeente nog niet geactualiseerd is na de invoering van dit criterium.

De meeste gemeenten nemen bij het vastleggen van de criteria de definities over uit de Aanwijzing Opiumwet van het Openbaar Ministerie. Drie (2,9%) gemeenten wijken hiervan af. Het betreft bij al deze drie gemeenten het G-criterium. Twee van de drie gemeenten hanteren een lagere maximale transactiehoeveelheid dan de vijf gram die in de Aanwijzing Opiumwet staat. Zij gaan uit van respectievelijk twee en drie gram per klant per dag als maximale transactiehoeveelheid. Eén gemeente heeft de Maximale handelshoeveelheid onder het G-criterium opgenomen in het beleid.

¹ Uit een inventarisatie van het ministerie van Veiligheid en Justitie blijkt dat het aantal coffeeshopgemeenten dat het I-criterium in het coffeeshopbeleid heeft opgenomen 76% is.

Figuur 4.1 Gemeenten die de handhaving van de AHOJGI-criteria en de Maximale handelshoeveelheid (Max HH) (in een handhavingsarrangement) hebben vastgelegd in 2014, in % (n=103)

4.2 Additionele criteria

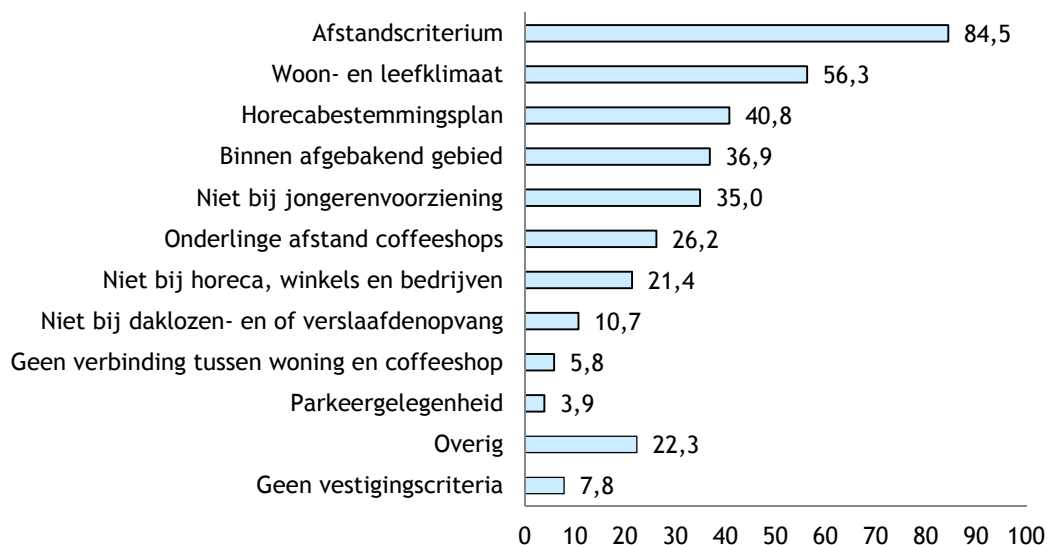
Naast de AHOJGI-criteria en de Maximale handelshoeveelheid kunnen gemeenten additionele criteria in hun beleid opnemen om de verkoop van softdrugs via coffeeshops te reguleren. Achtereenvolgens bespreken we de vestigings- en bijkomende criteria. Bij de vestigingscriteria besteden we specifieke aandacht aan het Afstandscriterium.

Vestigingscriteria

Gemeenten kunnen in hun beleid criteria opnemen waaraan (de locatie van) een coffeeshop moet voldoen om in aanmerking te komen voor een gedoogverklaring: de zogenoemde vestigingscriteria.

Van de 103 coffeeshopgemeenten hebben 95 (92,2%) ten minste één vestigingscriterium in het coffeeshopbeleid opgenomen. Bij de vorige meting waren dit nog 84 (81,6%) gemeenten. Uit figuur 4.2 blijkt dat het afstandscriterium door relatief de meeste gemeenten (84,5%) is vastgesteld. Op dit afstandscriterium gaan we zo verderop nader in. Van alle vastgestelde criteria is het vestigingscriterium over de parkeergelegenheid om en nabij coffeeshops door relatief de minste gemeenten vastgesteld, namelijk 3,9%.

Figuur 4.2 Gemeenten die al dan niet vestigingscriteria hanteren voor het gedogen van een coffeeshop in 2014, in % (n=103)

Afstandscriterium

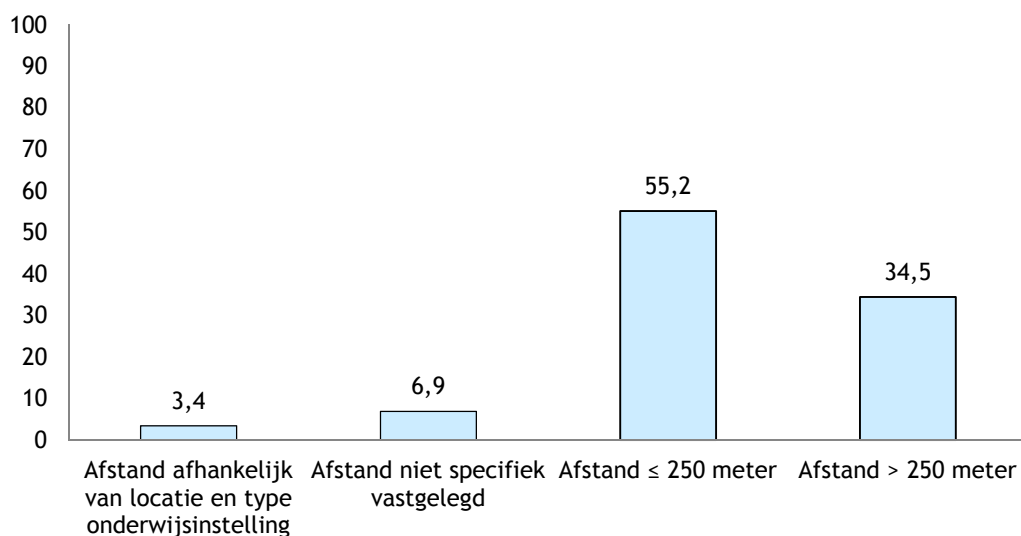
Een bijzonder vestigingscriterium dat gemeenten in hun coffeeshopbeleid kunnen opnemen is een afstandscriterium. Het Afstandscriterium zou per 1 januari 2014 aan de landelijke gedoogcriteria worden toegevoegd. In november 2012 liet de minister van Veiligheid en Justitie echter per brief aan de Tweede Kamer weten dat dit criterium niet via de landelijke regels zou worden opgelegd.

Het staat gemeenten vrij om op basis van de lokale situatie een minimale afstand tussen een coffeeshop en een onderwijsinstelling te hanteren. Zoals al bleek uit figuur 4.2 heeft 84,5% van de coffeeshopgemeenten er voor gekozen dit te doen. Deze gemeenten kunnen zelf bepalen op welke onderwijsinstellingen het afstandscriterium betrekking heeft en wat de minimale afstand moet zijn tussen een onderwijsinstelling en een coffeeshop.

Wat betreft de formulering van de lokale afstandscriteria van gemeenten, is sinds de voorgaande meting niet veel veranderd. Van de 87 (84,5%) gemeenten met een afstandscriterium hebben 78 (89,7%) de minimale afstand tussen een coffeeshop en een onderwijsinstelling vastgelegd in het coffeeshopbeleid. De meeste gemeenten (55,2%) hanteren een afstand van 250 meter of minder (figuur 4.3). Een afstand van meer dan 250 meter wordt door 34,5% van de coffeeshopgemeenten gehanteerd. Een relatief kleine groep gemeenten met een afstandscriterium kiest ervoor om de afstand niet specifiek vast te leggen (6,9%) of de afstand af te laten hangen van de locatie van de coffeeshop of het type onderwijsinstelling (3,4%).

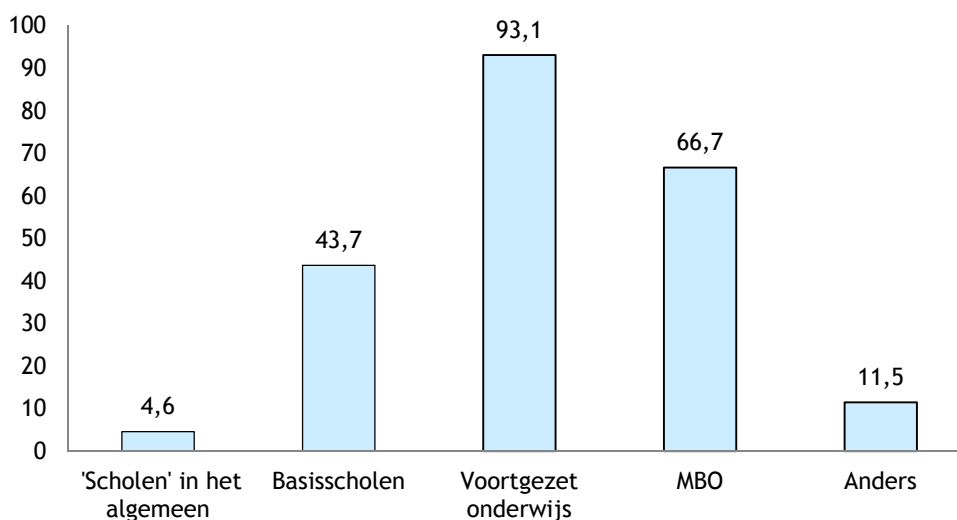
Er zijn 11 ambtenaren die aangegeven dat er in de gemeente coffeeshops zijn gevestigd op een locatie die binnen het gestelde afstandscriterium valt. In totaal gaat het om 41 coffeeshops. In één gemeente is dit het geval omdat het lokale afstandscriterium gefaseerd wordt ingevoerd. Enkele andere gemeenten hebben voor coffeeshops die binnen de afstand vallen een uitzondering gemaakt. De rest van de gemeenten geeft aan nog niet te weten wat te doen met coffeeshops die binnen de afstand vallen.

Figuur 4.3 Gemeenten met een afstandscriterium die de afstand tot onderwijsinstellingen wel en niet specifiek hebben vastgelegd in het coffeeshopbeleid in 2014, in % (n=87)

Naast de afstand kunnen gemeenten met een afstandscriterium ook aangeven voor welke onderwijsinstellingen het criterium geldt. Figuur 4.4 laat zien dat in de meeste (93,1%) gemeenten met een afstandscriterium het criterium in ieder geval geldt voor het voortgezet onderwijs. Het criterium geldt minder vaak voor het Middelbaar Beroeps Onderwijs (MBO) en basisscholen: respectievelijk 66,7% en 43,7%. Er zijn tien gemeenten (11,5%) die een afstandscriterium ook laten gelden voor onderwijsinstellingen die in de categorie ‘anders’ vallen. Hierbij moet vooral gedacht worden aan scholen voor speciaal onderwijs. In vier (4,6%) gemeenten geldt het lokale afstandscriterium voor ‘scholen’ in het algemeen. Uit het coffeeshopbeleid blijkt in die gevallen niet duidelijk welke onderwijsinstellingen door de gemeente onder de term ‘school’ worden geschaard.

Figuur 4.4 Gemeenten met een afstandscriterium die al dan niet hebben vastgelegd in het coffeeshopbeleid voor welke onderwijsinstellingen het afstandscriterium geldt in 2014, in % (n=87)

Bijkomende criteria

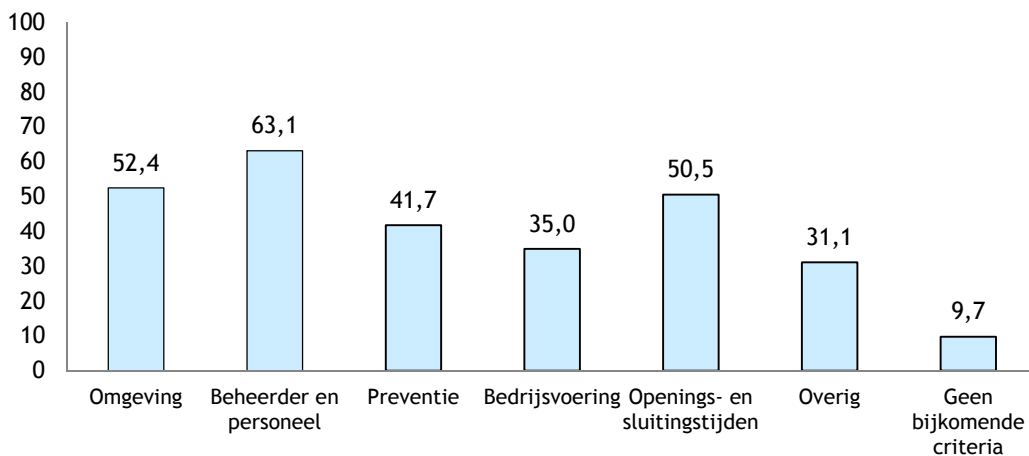
Gemeenten kunnen ook criteria hanteren die niet zozeer betrekking hebben op de vestiging van een coffeeshop, maar wel een voorwaarde zijn voor het vergeven van de gedoogstatus. Daarbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan het schoon houden van de omgeving rondom de coffeeshop, de aanwezigheid van preventiemateriaal in de coffeeshop en het zichtbaar zijn van de huisregels/prijslijst.

Vanwege de grote diversiteit aan bijkomende criteria is gekozen voor een categorisering. We onderscheiden zes categorieën die elk gericht zijn op een ander aspect van de coffeeshop. Het gaat om: de omgeving van de shop; de beheerder en het personeel van de shop; preventie en voorlichting; de bedrijfsvoering; openings- en sluitingstijden; en overige aspecten.

Van de 103 coffeeshopgemeenten hebben 93 (90,3%) ten minste één bijkomend criterium in hun beleid opgenomen. Dat zijn er drie meer dan bij de voorgaande meting. In figuur 4.5 is te zien dat de meeste gemeenten (63,1%) zich met een bijkomend criterium richten op de beheerder van de shop en het personeel dat er werkzaam is. Voorbeelden hiervan zijn dat de beheerder ervaring moet hebben met het hebben van een coffeeshop, dat er permanent iemand van het personeel aanwezig moet zijn in de shop en dat zij een Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG) moeten kunnen laten zien.

In mindere mate richten gemeenten zich met bijkomende criteria op de omgeving van de shop (voornamelijk het verbieden van terrassen bij coffeeshops), openings- en sluitingstijden, preventie (voornamelijk de aanwezigheid van voorlichtingsmateriaal in de coffeeshop) en de bedrijfsvoering (voornamelijk het niet verkopen van smart- en/of ecodrugs in de coffeeshop). Respectievelijk 52,4%, 63,1%, 41,7% en 35,0% van de gemeenten hanteert ten minste één bijkomend criterium in deze categorieën. Verder zijn er 32 (31,1%) gemeenten die een bijkomend criterium hebben opgenomen die in de categorie 'overig' valt. Het gaat hier voornamelijk om eisen die worden gesteld aan de inrichting van de shop.

Figuur 4.5 Gemeenten die al dan niet bijkomende criteria hebben opgenomen en aanzien van het gedogen van een coffeeshop in 2014, per categorie, in % (n=103)

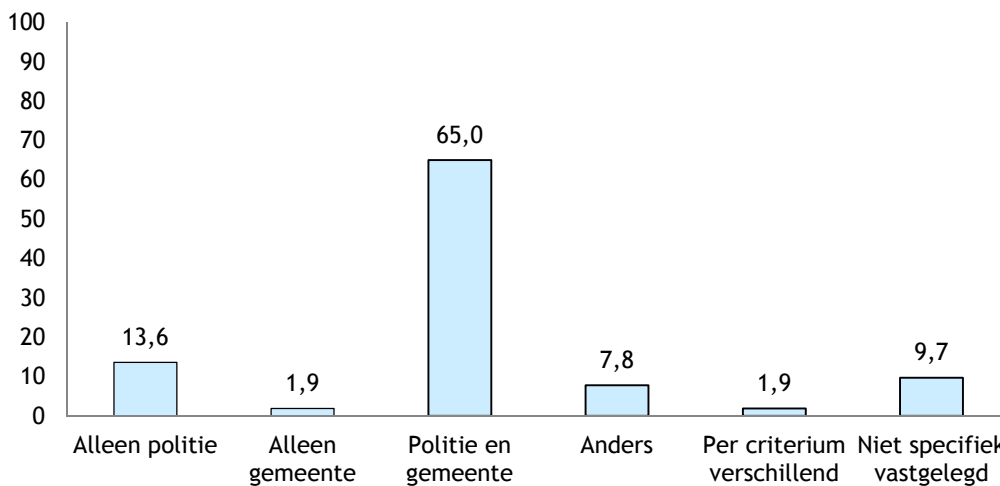
4.3 Handhavingswijze

Met de AHOJGI-criteria, de Maximale handelshoeveelheid, de vestigingscriteria en de bijkomende criteria stelt de gemeente eisen waaraan coffeeshops in hun gemeente moeten voldoen. In deze paragraaf behandelen we de wijze waarop deze criteria volgens het gemeentelijk coffeeshopbeleid gehandhaafd moeten worden. Daarbij gaan we in op de handhavende instanties en de activiteiten die zij zouden moeten ondernemen.

Handhavende instanties

In figuur 4.6 is weergegeven welke instanties de criteria dienen te handhaven in de 103 coffeeshopgemeenten. Het praktische toezicht op coffeeshops is in het overgrote deel van de gemeenten (65,0%) de gezamenlijke taak van politie en gemeente. Bij de vorige meting was dit in 55% van de coffeeshopgemeenten het geval. In 14 (13,6%) van de 103 gemeenten handhaaft alleen de politie de gedoogcriteria. Twee (1,9%) gemeenten handhaven de criteria zelf zonder assistentie van andere instanties. Enkele gemeenten (7,8%) vallen in de categorie ‘anders’. Zij vallen in deze categorie omdat zij naast politie en gemeente ook andere instanties bij de uitvoering van de handhaving betrekken, zoals Openbaar Ministerie, belastingdienst of een interventieteam. Daarnaast gelden in twee gemeenten (1,9%) verschillende handhavende instanties per criterium en hebben tien gemeenten niet specifiek vastgelegd wie de handhavende instanties zijn.

Figuur 4.6 Handhavende instanties volgens het beleid van de Nederlandse coffeeshopgemeenten in 2014, in % (n=103)

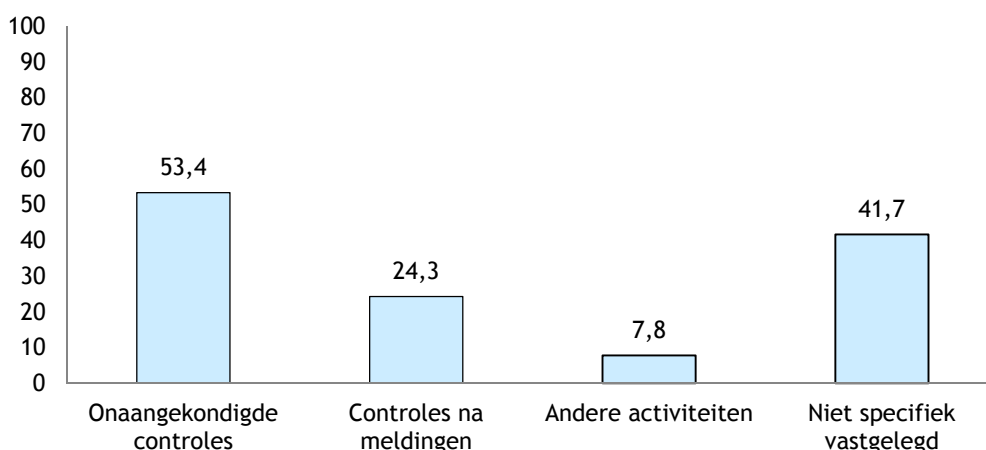
Handhavingsactiviteiten

Aan gemeenten is tevens gevraagd welke zogenoemde handhavingsactiviteiten de instanties moeten ondernemen volgens het gemeentelijk coffeeshopbeleid. In de praktijk is het houden van controles bij coffeeshops de voornaamste activiteit van de handhavende instanties.

In ruim de helft (53,4%) van de 103 coffeeshopgemeenten zouden onaangekondigde controles bij coffeeshops moeten worden gehouden (figuur 4.7). Het aantal gemeenten

waar aanvullende controles na meldingen (van bijvoorbeeld bewoners) zouden moeten plaatsvinden ligt op 24,3%. In acht gemeenten (7,8%) worden ‘andere activiteiten’ ondernomen. Dit betreft voornamelijk aangekondigde controles waarvan de coffeeshopeigenaar en zijn of haar personeel vooraf op de hoogte zijn gesteld. Een relatief groot gedeelte van de gemeenten (41,7%) heeft niet specifiek vastgelegd wat voor handhavingsactiviteiten moeten worden ondernomen.

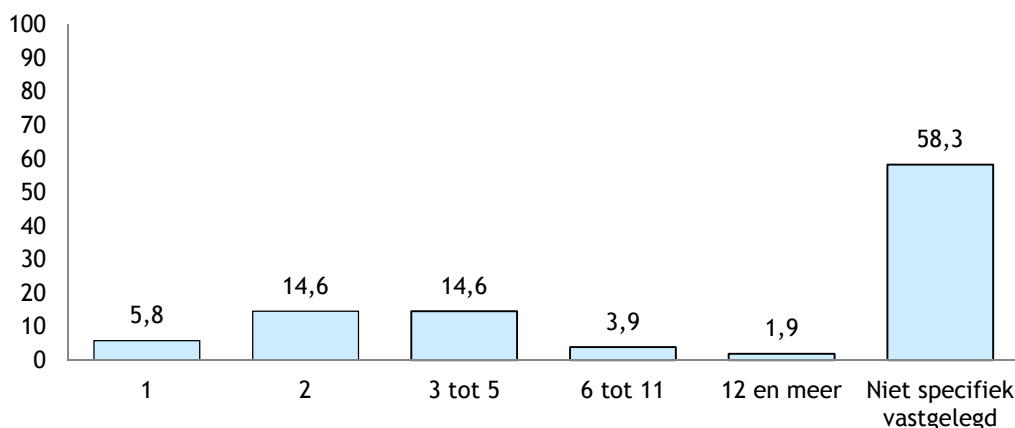
Figuur 4.7 In beleid beoogde handhavingsactiviteiten in de Nederlandse coffeeshopgemeenten in 2014, in % (n=103)

Frequentie controles

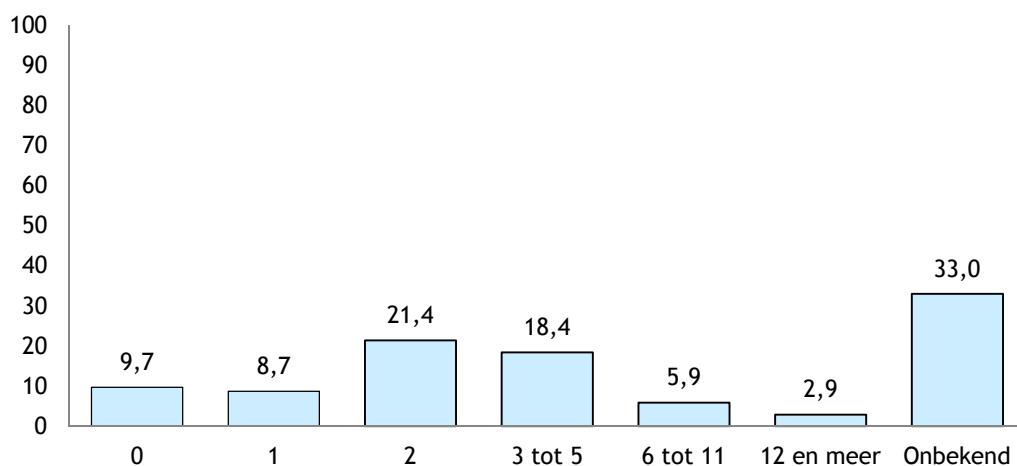
Ook is aan de gemeenteambtenaren gevraagd hoeveel controles er bij coffeeshops zouden moeten plaatsvinden op basis van het lokale coffeeshopbeleid. In relatief veel van de gemeenten (58,3%) is dit niet specifiek in het beleid vastgelegd (figuur 4.8). Dat was bij de vorige meting ook het geval. Wanneer de controlefrequentie wel is vastgelegd ligt deze vaak tussen de twee en de vijf controles per coffeeshop per jaar. Dit geldt voor 30 (29,2%) van de 103 gemeenten. Bij de voorgaande meting lag dit percentage rond de 32%. In twee (1,9%) gemeenten zouden volgens het coffeeshopbeleid 12 of meer controles per coffeeshop per jaar moeten worden gehouden.

Figuur 4.8 Frequentie van controles volgens het beleid van de Nederlandse coffeeshopgemeenten in 2014, in % (n=103)

De controlefrequentie op basis van het coffeeshopbeleid van de gemeenten komt grotendeels overeen met de werkelijkheid. De meeste gemeenteambtenaren (39,8%) geven aan dat er tussen de twee en de vijf controles zijn uitgevoerd bij de coffeeshops in hun gemeente (figuur 4.9). Dat is meer dan bij de vorige meting. Toen gaf 22% van de gemeenten dit aan. In één derde (33,0%) van de coffeeshopgemeenten is onbekend hoeveel controles er zijn uitgevoerd. Daarnaast zijn er tien gemeenten (9,7%) waar geen enkele controle is uitgevoerd.

Figuur 4.9 Aantal daadwerkelijk uitgevoerde controles in de Nederlandse coffeeshopgemeenten in 2014, in % (n=103)

4.4 Sanctiebeleid

In het geval van een overtreding van de criteria die in een gemeente van toepassing zijn, kan de burgemeester een sanctie opleggen. Welke sanctie volgt op welke overtreding van welk criteria is doorgaans vastgelegd in het sanctiebeleid. In deze paragraaf wordt achtereenvolgens behandeld hoe gemeenten de bestuursrechtelijke en strafrechtelijke sancties in het gemeentelijke coffeeshopbeleid hebben vastgelegd.

Bestuursrechtelijke sancties

Van de 103 coffeeshop gemeenten geven 97 (94,2%) aan dat de bestuursrechtelijke sancties voor het overtreden van de van toepassing zijnde gedoogcriteria formeel zijn vastgelegd in het handhavingsarrangement. Voor 94 gemeenten (91,3%) geldt dat zij gebruik maken van een zogenoemd sanctietraject of stappenplan. Dit wil zeggen dat bij herhaalde overtredingen van de criteria hogere sancties volgen. Zo volgt bij een eerste overtreding van een criterium de sanctie uit de eerste stap, terwijl bij de tweede en derde overtreding de sancties uit respectievelijk de tweede en derde stap volgen. Gemeenten kunnen zelf bepalen hoeveel stappen zij per sanctietraject hanteren.

Er kunnen overigens twee soorten sanctietrajecten worden onderscheiden: uniform en pluriform (Bieleman 2003). In het geval van een uniform sanctietraject volgt op het (herhaaldelijk) overtreden van de van toepassing zijnde gedoogcriteria per criterium

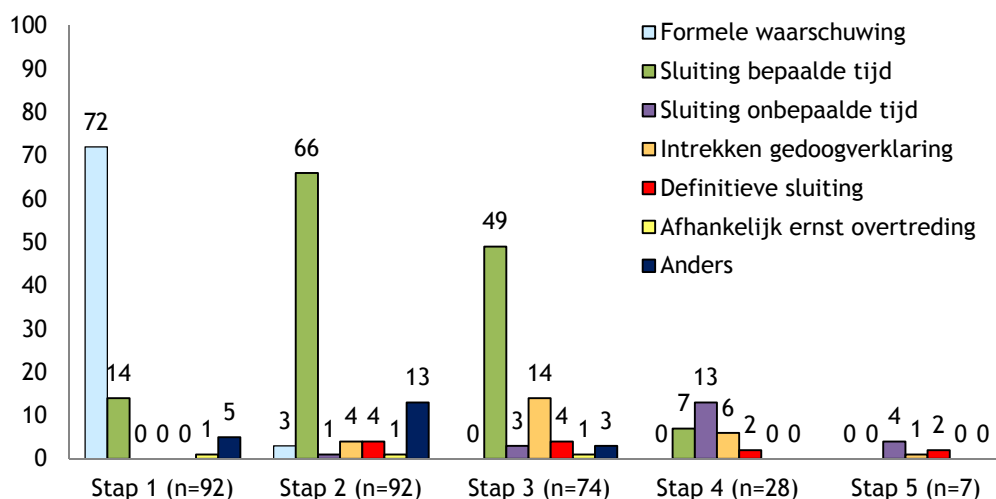
hetzelfde sanctietraject met hetzelfde aantal stappen, terwijl in het geval van een pluriform sanctietraject de sancties en het aantal stappen per criterium kunnen verschillen. In dit laatste geval kan het ook zo zijn dat een criterium niet in het sanctietraject is opgenomen.

Hieronder wordt per landelijk gedoogcriterium een overzicht gegeven van de sanctietrajecten van de 94 coffeeshopgemeenten die een dergelijk traject hanteren.

Affichering

In 92 gemeenten is het A-criterium in het sanctietraject opgenomen (figuur 4.10). Bij een eerste overtreding volgt in de meeste gemeenten (72) een formele waarschuwing. In de tweede en derde stap gaat het grootste gedeelte van de gemeenten (respectievelijk 66 en 49) over tot sluiting voor onbepaalde tijd. Van de 28 gemeenten die een vierde stap hanteren gaan de meeste (13) in deze stap over tot sluiting van de coffeeshop voor bepaalde tijd. Slechts enkele gemeenten (7) hanteren een vijfde stap, waarin altijd de gedoogverklaring wordt ingetrokken en de coffeeshop voor onbepaalde tijd of definitief wordt gesloten.

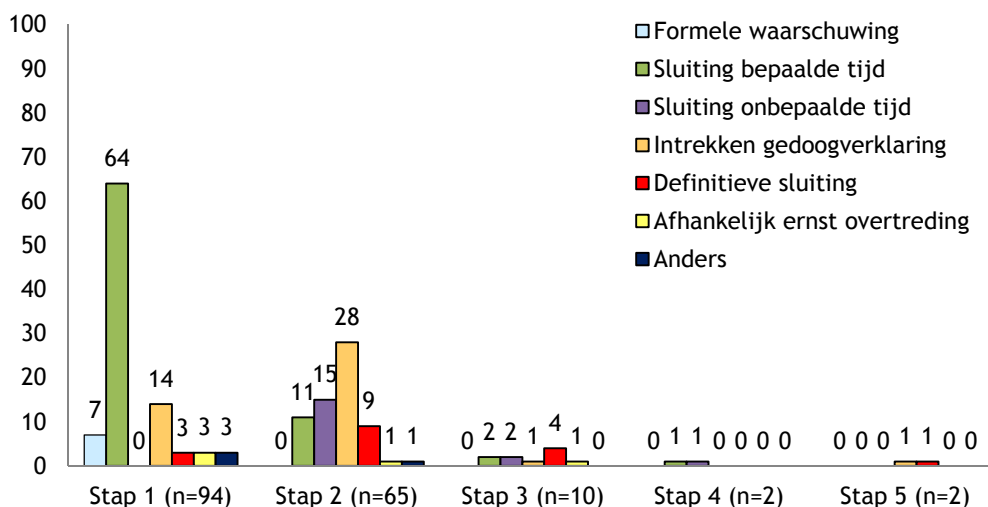
Figuur 4.10 Sanctietrajecten van Nederlandse coffeeshopgemeenten voor het A-criterium in 2014, in absolute aantallen (n varieert van 7 tot en met 92)

Harddrugs

Alle 94 coffeeshopgemeenten met een sanctietraject hebben het H-criterium hierin opgenomen (figuur 4.11). Een groot deel van de gemeenten (64) gaat al in de eerste stap over tot sluiting voor bepaalde tijd, terwijl bij de meeste criteria vaak eerst een formele waarschuwing wordt gegeven. Door 14 gemeenten wordt in de eerste stap de gedoogverklaring ingetrokken en drie gaan in de eerste stap al over tot definitieve sluiting van de shop. Gemeenten lijken een overtreding van het H-criterium sneller zwaarder te bestraffen. Dit blijkt ook uit het feit het intrekken van de gedoogverklaring de meest toegepaste sanctie (28 gemeenten) is in de tweede stap. Hierdoor hanteren ook weinig gemeenten (respectievelijk 10, 2 en 2) een derde, vierde of vijfde stap: voor een derde, vierde, of vijfde overtreding van het H-criterium zich kan voordoen is de coffeeshop immers al gesloten.

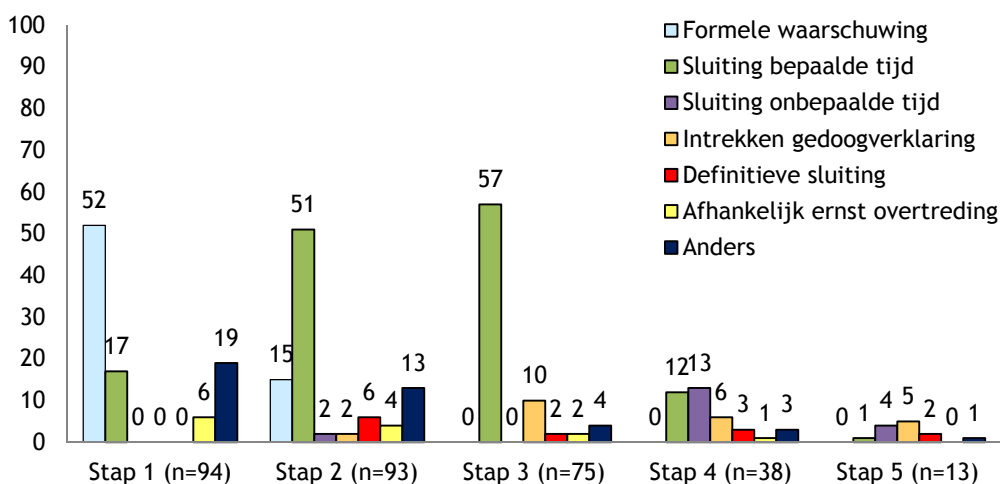
Figuur 4.11 Sanctietrajecten van Nederlandse coffeeshopgemeenten voor het H-criterium in 2014, in absolute aantallen (n varieert van 2 tot en met 94)

Overlast

Ook het O-criterium is door alle 94 gemeenten opgenomen in het sanctiebeleid (figuur 4.12). In de eerste stap volgt in de meeste gemeenten (52) een formele waarschuwing. In de tweede en derde stap wordt in de meeste gemeenten (respectievelijk 51 en 57) de coffeeshop voor bepaalde tijd gesloten. Van de 38 gemeenten die een vierde stap hanteren sluiten 13 gemeenten de coffeeshop voor bepaalde tijd, terwijl 12 de coffeeshop voor onbepaalde tijd sluiten. Bij een vijfde overtreding is er één gemeente die een sluiting voor bepaalde tijd oplegt. De overige gemeenten die deze stap hanteren gaan over tot sluiting voor onbepaalde tijd, het intrekken van de gedoogverklaring of een definitieve sluiting.

Figuur 4.12 Sanctietrajecten van Nederlandse coffeeshopgemeenten voor het O-criterium in 2014, in absolute aantallen (n varieert van 13 tot en met 94)

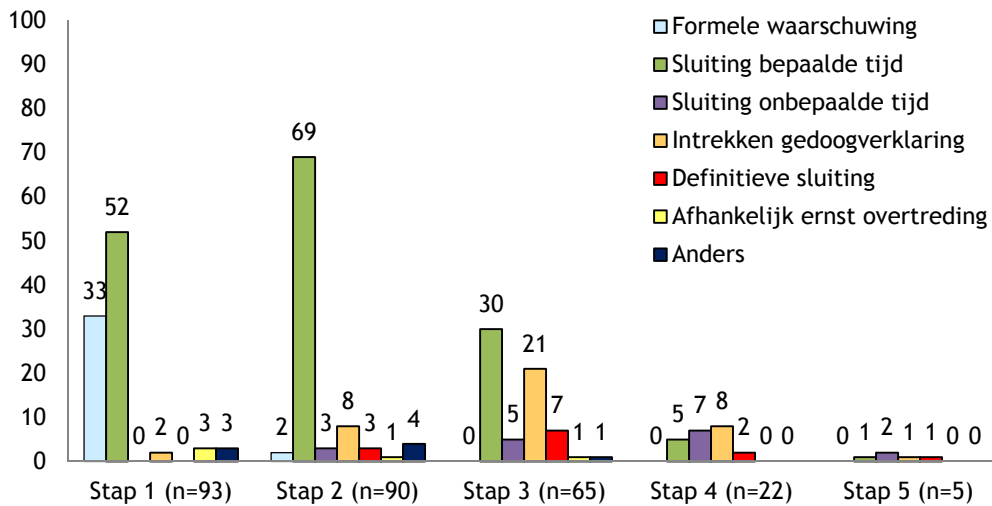

Jeugd

Van de 94 gemeenten heeft één het J-criterium niet opgenomen in het sanctietraject (figuur 4.13). Van de gemeenten die het wel hebben opgenomen kiezen 52 in de eerste stap voor een sluiting voor bepaalde tijd, terwijl 33 voor een formele waarschuwing kiezen. Een overduidelijke meerderheid van de gemeenten (69) kiest in de tweede stap

voor een sluiting voor bepaalde tijd. De sluiting voor bepaalde tijd is ook in de derde stap de meest gangbare sanctie (30 gemeenten), op de voet gevolgd door het intrekken van de gedoogverklaring (21 gemeenten). De 22 gemeenten die een vierde stap hanteren zijn verdeeld over de op te leggen sanctie: vijf gemeenten kiezen voor een sluiting voor bepaalde tijd, zeven gemeenten voor een sluiting voor onbepaalde tijd en acht gemeenten voor het intrekken van de gedoogverklaring. Vijf gemeenten hanteren ook een vijfde stap.

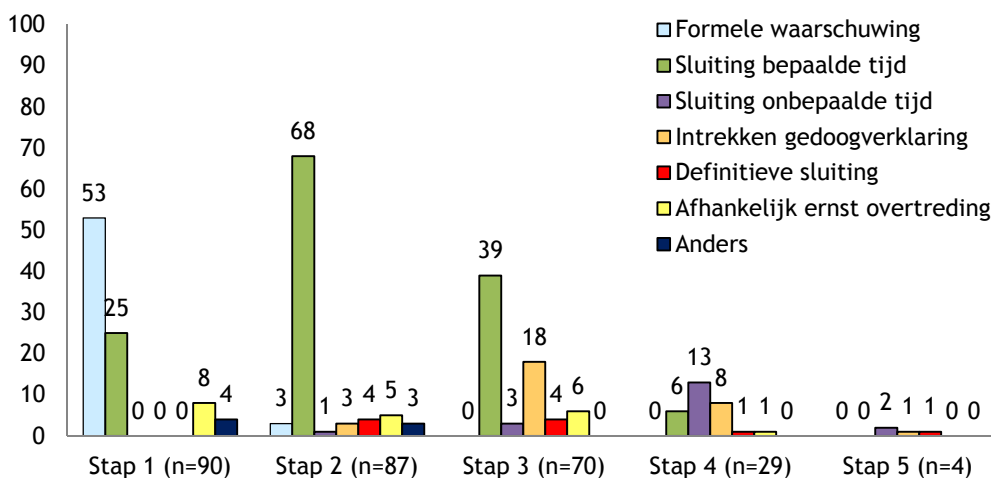
Figuur 4.13 Sanctietrajecten van Nederlandse coffeeshopgemeenten voor het J-criterium in 2014, in absolute aantallen (n varieert van 5 tot en met 93)

Grote transactiehoeveelheden

Niet alle gemeenten (90) hebben het G-criterium in hun coffeeshopbeleid opgenomen (figuur 4.14). Van deze gemeenten kiezen 53 in de eerste stap voor een formele waarschuwing. De meeste gemeenten (68) leggen in de tweede stap een sluiting voor bepaalde tijd op. Dit is ook het geval in de derde stap; daar leggen 39 gemeenten een sluiting voor bepaalde tijd op, maar er zijn ook 18 gemeenten die in deze stap overgaan tot het intrekken van de gedoogverklaring. In de vierde stap gaan zes gemeenten over tot een sluiting voor bepaalde tijd, dertien gemeenten tot een sluiting voor onbepaalde tijd en acht tot het intrekken van de gedoogverklaring. Vier gemeenten hanteren een vijfde stap.

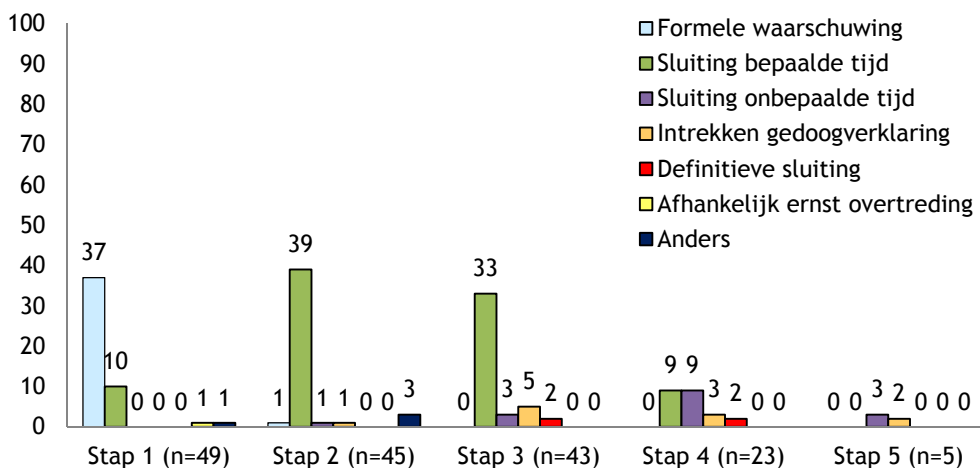
Figuur 4.14 Sanctietrajecten van Nederlandse coffeeshopgemeenten voor het G-criterium in 2014, in absolute aantallen (n varieert van 4 tot en met 90)

Ingezetenen criterium

Het relatief nieuwe I-criterium is in 2014 door beduidend minder gemeenten (49) opgenomen in het sanctietraject dan de andere landelijke gedoogcriteria. De meeste gemeenten (37) die het criterium hebben opgenomen geven in de eerste stap een formele waarschuwing. In de tweede en derde stap is de meeste gangbare sanctie het opleggen van een sluiting voor bepaalde tijd. Dit geldt voor respectievelijk 39 en 33 gemeenten. Van de 23 gemeenten die een vierde stap hanteren leggen negen een sluiting voor bepaalde tijd op en eveneens negen gemeenten een sluiting voor onbepaalde tijd. Vijf gemeenten hanteren een vijfde stap.

Figuur 4.15 Sanctietrajecten van Nederlandse coffeeshopgemeenten voor het I-criterium in 2014, in absolute aantallen (n varieert van 5 tot en met 49)

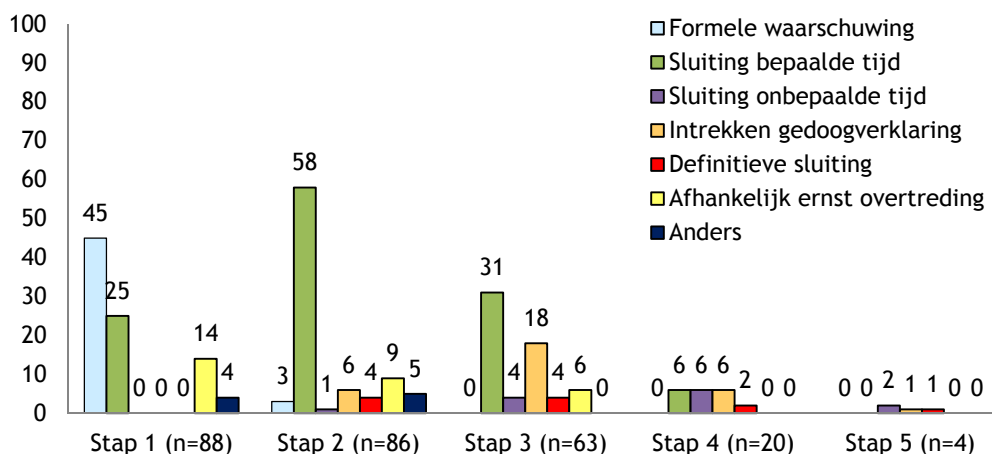

Maximale handelshoeveelheid

Van de 94 gemeenten hebben 88 de Maximale handelshoeveelheid in het sanctietraject opgenomen. Daarvan geven 45 in de eerste stap een formele waarschuwing. In de tweede stap leggen de meeste gemeenten (58) een sluiting voor bepaalde tijd op. Dit is ook het geval in de derde stap, waar 31 gemeenten een sluiting voor bepaalde tijd opleggen. Er zijn ook 18 gemeenten die in deze derde stap al overgaan tot het

intrekken van de gedoogverklaring. Er zijn respectievelijk 20 en vier gemeenten die een vierde en vijfde stap hanteren.

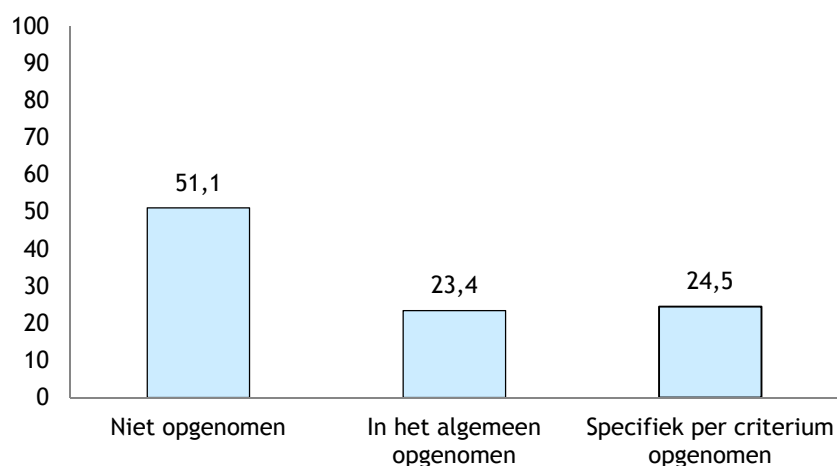
Figuur 4.16 Sanctietrajecten van Nederlandse coffeeshopgemeenten voor de Maximale handelshoeveelheid in 2014, in absolute aantallen (n varieert van 4 tot en met 88)

Strafrechtelijke sancties

Gemeenten kunnen in het coffeeshopbeleid ook opnemen of in de lokale driehoek is vastgesteld of er strafrechtelijke sancties volgen op overtreding van de van toepassing zijnde criteria. Van de 94 gemeenten met een sanctietraject hebben 45 (47,9%) hierover expliciet iets opgenomen in het beleid (figuur 4.17). Het percentage is hoger dan bij de vorige meting: toen was dit 40%. De 49 (52,1%) gemeenten die dit niet hebben gedaan geven aan dat de politie en het Openbaar Ministerie in principe zorg dragen voor de uitvoering van de strafrechtelijke aanpak en dat het dus niet nodig is om dit op te nemen in het beleid. Voor 22 (23,4%) gemeenten geldt dat in het coffeeshopbeleid wordt aangegeven dat er in het algemeen een strafrechtelijke reactie volgt op een overtreding, maar dat dit niet verder wordt gespecificeerd. Bij de andere 23 (24,5%) gemeenten staat in het beleid per criterium specifiek omschreven welke strafrechtelijke reactie volgt op een overtreding.

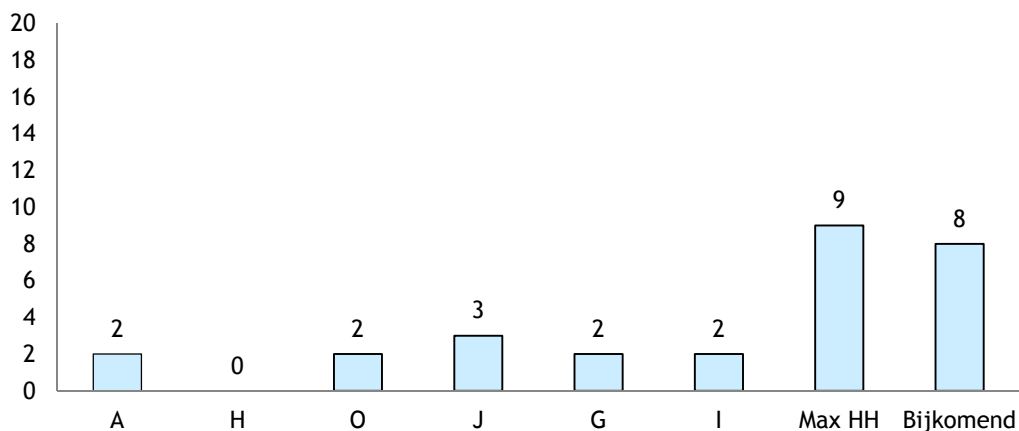
Figuur 4.17 Gemeenten die in het coffeeshopbeleid expliciet strafrechtelijke sancties hebben opgenomen in 2014, in % (n=94)

4.5 Overtredingen en opgelegde sancties

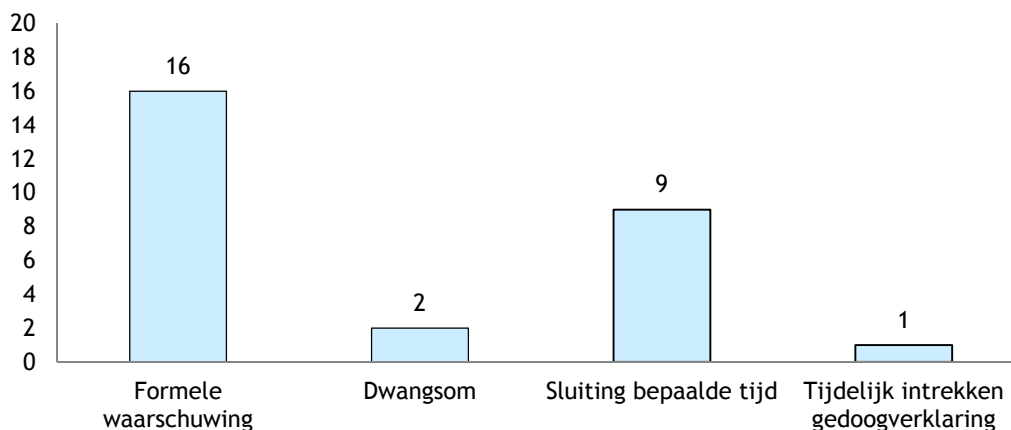
Aan de ambtenaren van de gemeenten met coffeeshops is tevens gevraagd naar het aantal overtredingen in 2014 van alle van toepassing zijnde criteria. In totaal zijn er 28 overtredingen geconstateerd in 21 verschillende gemeenten. Dat zijn er beduidend minder dan in 2012. Toen werden 60 overtredingen geconstateerd in 31 gemeenten. Het vaakst werd in 2014 de overtreding van de Maximale handelshoeveelheid vastgesteld, namelijk 9 keer. Verder zijn in dat jaar acht overtredingen van bijkomende criteria geconstateerd. Overtreding van het H-criterium werd in 2014 geen enkele keer vastgesteld.

Figuur 4.18 Aantal in 2014 geconstateerde overtredingen van de van toepassing zijnde criteria in de Nederlandse gemeenten, in absolute aantallen (n=21)

De 28 geconstateerde overtredingen hebben in alle gevallen geleid tot een sanctie (figuur 4.19). Dat was in 2012 niet het geval. In de meeste gevallen (16) werd een formele waarschuwing gegeven. Tweemaal werd een dwangsom opgelegd. Negen keer moest de bewuste coffeeshop voor een bepaalde tijd sluiten. Daarbij was de duur van de kortst opgelegde sluiting twee maanden, terwijl de langst opgelegde sluiting twee jaar bedroeg. Eén maal werd de gedoogverklaring tijdelijk ingetrokken.

Figuur 4.19 Aan coffeeshops opgelegde sancties door de Nederlandse gemeenten in 2014, in absolute aantallen (n=21)

5. CONCLUSIES

In dit laatste hoofdstuk worden puntsgewijs de belangrijkste resultaten van deze meting besproken. Het inventariseren van het aantal coffeeshops en het gemeentelijk coffeeshopbeleid is op vergelijkbare wijze uitgevoerd als in voorgaande jaren. In de periode maart 2015 tot en met april 2015 hebben we ambtenaren van Nederlandse gemeenten die op dat moment betrokken waren bij het coffeeshopbeleid in hun gemeente een vragenlijst voorgelegd betreffende het formeel, schriftelijk vastgelegde coffeeshopbeleid. De respons ligt evenals in voorgaande jaren op 100%.

Per onderwerp worden hieronder puntsgewijs de conclusies van deze meting van de monitor besproken. Hierbij besteden we aandacht aan de actuele situatie in 2014 en de veranderingen hierin ten opzichte van de voorgaande meting.

5.1 Aantallen coffeeshops

Aantallen

- Nederland telt eind 2014 591 coffeeshops verspreid over 103 gemeenten. Daarmee ligt het aantal coffeeshops voor het eerst sinds 1999, toen de eerste meting plaatsvond, onder de 600. Eind 2013 lag het aantal coffeeshops namelijk nog op 606. De daling van het aantal coffeeshops blijft zich ook in 2015 doorzetten. Eind maart 2015 zijn er 582 coffeeshops in de 103 coffeeshopgemeenten. De belangrijkste redenen voor het verdwijnen van coffeeshops zijn de invoering en handhaving van een afstandscriterium en andere verscherpingen, sluitingen als gevolg van een negatief BIBOB-advies en overtredingen van de van toepassing zijnde gedoogcriteria.
- Vooral in de grootste gemeenten met meer dan 200.000 inwoners is het aantal coffeeshops in de afgelopen jaren gedaald. In 1999 waren hier 443 coffeeshops gevestigd, terwijl dit er in 2014 nog maar 297 zijn. Alle coffeeshops die tussen 2013 en 2014 zijn verdwenen waren in de grootste gemeenten gevestigd.

Geografische spreiding en coffeeshopdichtheid

- In de geografische spreiding van coffeeshops over Nederland is nauwelijks iets veranderd ten opzichte van voorgaande jaren. Amsterdam, Rotterdam en Den Haag blijven de enige gemeenten met meer dan 20 coffeeshops. Het aantal coffeeshops in deze gemeenten is wel gedaald van 286 eind 2012 naar 263 eind 2014, hetgeen neerkomt op 44,5% van het totale aantal coffeeshops in Nederland.
- Het gemiddeld aantal inwoners per coffeeshop ligt voor de 103 coffeeshopgemeenten eind 2014 op 32.459. Het gemiddelde is iets hoger dan eind 2012, toen dit op 31.523 inwoners per coffeeshop lag.

5.2 Gemeentelijk beleid

Beleidsvorm

- In vergelijking met de voorgaande meting is wat betreft de beleidsvorm nauwelijks iets veranderd. Eind 2014 heeft het merendeel (69,7%) van de gemeenten een nulbeleid. Er zijn 103 gemeenten (25,6% van alle gemeenten) die een gedoogbeleid ten aanzien van coffeeshops hebben, terwijl 4,7% van alle gemeenten geen coffeeshopbeleid heeft.
- Alle 103 (100%) gemeenten met een coffeeshop hebben evenals bij de vorige meting een maximumbeleid. Verder geven 14 (13,6%) aan dat zij een uitsterfbeleid hebben. Daarnaast zijn er 15 (14,6%) gemeenten die zeggen dat zij regionale afspraken over het beleid hebben gemaakt. Ook bij de vorige meting werden deze twee specificaties het vaakste genoemd: toen respectievelijk 21% en 38%.
- De regionale afspraken tussen coffeeshopgemeenten hebben voornamelijk betrekking op de handhaving van het I-criterium, het Damoclesbeleid en de inzet van politie met betrekking tot coffeeshops.

Verhouding beleid en praktijk

- In de meeste coffeeshopgemeenten is het aantal coffeeshops gelijk aan het vastgestelde maximum. Dit geldt voor 84 (81,6%) van de 103 gemeenten. Bij de vorige meting ging het nog om 71 (68,9%) van de 103 gemeenten. Voor zes (5,8%) gemeenten geldt dat het aantal coffeeshops in de gemeente lager is dan het vastgestelde maximum en in 13 (12,6%) gemeenten is het aantal coffeeshops hoger dan het maximum. In zes van deze 13 gemeenten zijn er plannen om het aantal coffeeshops nader met het maximum overeen te stemmen.

Aanvullende maatregelen

- In de toepassing van de Wet BIBOB is sinds de voorgaande meting nauwelijks iets veranderd. BIBOB is in 2014 voor coffeeshopbeleid in totaal 148 keer toegepast door 31 (30,1%) van de 103 coffeeshopgemeenten. Bij de vorige meting werd de Wet BIBOB nog door 33 gemeenten toegepast.
- Van de 103 coffeeshopgemeenten hebben 29 (28,2%) artikel 13b van de Opiumwet in 2014 toegepast met betrekking tot de niet-gedoogde verkoop van softdrugs. In totaal zeggen deze 29 gemeenten het artikel 103 keer te hebben toegepast, maar daarbij merken enkele ambtenaren op niet zeker te weten of het aantal dat zij noemen uitsluitend betrekking heeft op de niet-gedoogde verkoop van softdrugs. Bij de vorige meting pasten 20 gemeenten het artikel 54 keer toe.
- Artikel 174a van de Gemeentewet wordt door beduidend minder coffeeshopgemeenten toegepast in verband met de niet-gedoogde verkoop van softdrugs. Het gaat om vier (3,9%) van de 103 gemeenten die het artikel in totaal zeven keer hebben toegepast. Bij de vorige meting was dit één gemeente.
- Zes (5,8%) gemeenten hebben, naast de handhaving van het I-criterium, extra maatregelen genomen om drugstoerisme aan banden te leggen of zijn van plan deze te nemen. Gemeenten noemen soortgelijke maatregelen als bij de voorgaande metingen. Het gaat om een aanscherping van het G-criterium, het verhogen van de

controlefrequentie, betere controle bij evenementen en het bekijken van de mogelijkheid om een coffeeshop te verplaatsen.

5.3 Handhavingsbeleid

AHOJGI-criteria en Maximale handelshoeveelheid

- Voor het A-, H-, O-, J-, en G-criterium en de Maximale handelshoeveelheid geldt dat, net als bij de vorige meting, bijna alle gemeenten de handhaving hiervan in hun beleid hebben opgenomen. De handhaving van het I-criterium is in 2014 door beduidend minder gemeenten (68,0%) (in een handhavingsarrangement) vastgelegd.¹
- Slechts drie (2,9%) van de 103 coffeeshopgemeenten wijken af van de definities uit de Aanwijzing Opiumwet. Het betreft bij al deze drie gemeenten een aanpassing van het G-criterium. Twee van de drie gemeenten hanteren een lagere maximale transactiehoeveelheid dan de vijf gram die in de Aanwijzing Opiumwet staat. De andere gemeente heeft de Maximale handelshoeveelheid onder het G-criterium opgenomen.

Additionele criteria

- Van de 103 coffeeshopgemeenten hebben 95 (92,2%) ten minste één vestigingscriterium in het coffeeshopbeleid opgenomen. Bij de vorige meting waren dit nog 84 (81,6%) gemeenten. Deze criteria hebben betrekking op diverse aspecten in en rond coffeeshops. Van alle vestigingscriteria is het afstandscriterium door de meeste coffeeshopgemeenten (84,5%) vastgesteld.
- Wat betreft de formulering van de lokale afstandscriteria van gemeenten, is sinds de voorgaande meting niet veel veranderd. Van de 87 (84,5%) gemeenten met een afstandscriterium hebben 78 (89,7%) de minimale afstand tussen een coffeeshop en een onderwijsinstelling vastgelegd in het coffeeshopbeleid. De meeste gemeenten (55,2%) hanteren een afstand van 250 meter of minder. Een afstand van meer dan 250 meter wordt door 34,5% van de coffeeshopgemeenten gehanteerd. Er blijken 41 coffeeshops verdeeld over 11 gemeenten te zijn die niet aan het door de gemeente gestelde afstandscriterium voldoen.
- In de meeste (93,1%) gemeenten met een afstandscriterium geldt het criterium in ieder geval voor het voortgezet onderwijs. Beduidend minder vaak geldt het voor het Middelbaar Beroeps Onderwijs (MBO) en basisscholen met respectievelijk 66,7% en 43,7%.
- Van de 103 coffeeshopgemeenten hebben 93 (90,3%) ten minste één bijkomend criterium in hun beleid opgenomen. Dat zijn er drie meer dan bij de voorgaande meting. De meeste gemeenten (63,1%) richten zich met een bijkomend criterium op de beheerder van de shop en het personeel dat er werkzaam is. Voorbeelden hiervan zijn dat de beheerder ervaring moet hebben met het beheren van een

¹ Uit een inventarisatie van het ministerie van Veiligheid en Justitie blijkt dat het aantal coffeeshopgemeenten dat het I-criterium in het coffeeshopbeleid heeft opgenomen 76% is.

coffeeshop, dat er permanent iemand van het personeel aanwezig moet zijn in de shop en dat zij een Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG) moeten kunnen laten zien.

Handhavingswijze

- Het praktische toezicht op coffeeshops is in het overgrote deel van de gemeenten (65,0%) de gezamenlijke taak van politie en gemeente. Bij de vorige meting was dit in 55% van de coffeeshopgemeenten het geval. In 14 (13,6%) van de 103 gemeenten handhaaft in 2014 alleen politie de gedoogcriteria. Slechts twee (1,9%) gemeenten handhaven de criteria in 2014 alleen. Daarnaast zijn er enkele (7,8%) gemeenten die aangeven dat ze ook andere instanties betrekken bij de (uitvoering van de) handhaving, zoals Openbaar Ministerie, belastingdienst of een interventieteam.
- In ruim de helft (53,4%) van de 103 coffeeshopgemeenten zouden onaangekondigde controles bij coffeeshops moeten worden gehouden. Het aantal gemeenten waar aanvullende controles na meldingen (van bijvoorbeeld bewoners) zouden moeten plaatsvinden ligt met 24,3% een stuk lager. Een relatief groot gedeelte (41,7%) heeft dit echter niet specifiek vastgelegd.
- Wanneer de controlefrequentie is vastgelegd ligt deze vaak tussen twee en vijf controles per coffeeshop per jaar. Dit geldt voor 30 (29,2%) van de 103 gemeenten. Bij de voorgaande meting lag dit percentage rond 32%. In twee (1,9%) gemeenten zouden volgens het coffeeshopbeleid 12 of meer controles per coffeeshop per jaar moeten worden gehouden.
- De controlefrequentie op basis van het coffeeshopbeleid van de gemeenten komt grotendeels overeen met de werkelijkheid. Een groot aantal gemeentebambtenaren (39,8%) geeft aan dat er tussen twee en vijf controles zijn uitgevoerd bij de coffeeshops in hun gemeente. Dat is meer dan bij de vorige meting. Toen gaf 22% van de coffeeshopgemeenten dit aan.

Toekomstplannen

- Van de coffeeshopgemeenten geven 45 (43,7%) aan dat zij van plan zijn om het beleid in de komende twee jaren te wijzigen. In 25 van deze gemeenten (55,6%) gaat het om een actualisatie van het huidige beleid. Zeven gemeenten (15,5%) geven aan het I-criterium toe te voegen of er actiever op te gaan handhaven. Twee (4,4%) gemeenten willen in hun coffeeshopbeleid aandacht gaan besteden aan de Wet BIBOB, zodat deze in de toekomst vaker toegepast zal worden bij coffeeshops. Twee (4,4%) andere gemeenten overwegen nieuwe vestigings- of bijkomende criteria op te nemen, waaronder het afstandscriterium. Een vijftal (11,1%) gemeenten wacht een onderzoek of een evaluatie af en beslist dan welke wijzigingen worden doorgevoerd in het coffeeshopbeleid. Vier (8,9%) gemeenten geven aan wel te gaan wijzigen, maar nog niet te weten welke wijzigingen dit zullen zijn.
- Bij de vorige meting gaven 78 (75,7%) van de 103 coffeeshopgemeenten aan dat zij plannen hadden om het beleid te wijzigen. Bij de huidige meting over 2014 blijkt dat 58 (56,3%) gemeenten dit hebben gedaan. De belangrijkste wijziging is

het toevoegen van het I-criterium aan het gemeentelijk coffeeshopbeleid en/of het daaruit verwijderden van het vervallen B-criterium. Dit geldt voor 29 (28,1%) coffeeshopgemeenten. In mindere mate hebben gemeenten hun Damoclesbeleid aangescherpt (12,1%) en de vestigings- en bijkomende criteria gewijzigd (8,6%).

5.4 Sanctiebeleid en sanctionering

Sanctietrajecten

- Van de 103 coffeeshopgemeenten geven 97 (94,2%) aan dat de bestuursrechtelijke sancties voor het overtreden van de van toepassing zijnde gedoogcriteria formeel zijn vastgelegd in het handhavingsarrangement. Voor 94 gemeenten (91,3%) geldt dat zij gebruik maken van een zogenoemd sanctietraject of stappenplan.
- De 94 gemeenten die een sanctietraject hebben nemen daar doorgaans alle criteria in op. Een duidelijke uitzondering hierop is het relatief nieuwe I-criterium, dat in 2014 door 49 van de 94 gemeenten is opgenomen in het sanctietraject. Bij de vorige meting hadden 25 gemeenten dit opgenomen in hun sanctietraject.
- Met uitzondering van het H- en het J-criterium geldt voor de landelijke gedoogcriteria dat de gemeenten in de eerste stap van het sanctietraject meestal een formele waarschuwing geven. Bij de vorige meting was dit ook het geval. De meest gangbare sanctie in de tweede en derde stap is sluiting van de coffeeshop voor bepaalde tijd. In de vierde en vijfde stap wordt vrijwel altijd overgegaan tot sluiting voor onbepaalde tijd, het intrekken van de gedoogverklaring of het definitief sluiten van de shop.
- Bij de vorige meting bleek dat overtreding van het H- en J-criterium coffeeshops zwaarder wordt aangerekend dan overtreding van de andere landelijke gedoogcriteria. Dat is ook het geval in 2014. In de eerste stap gaan gemeenten bij overtreding van deze twee criteria doorgaans gelijk over tot het sluiten van de coffeeshop voor bepaalde tijd in plaats van een formele waarschuwing. In de tweede en derde stap wordt deze sanctie bij het J-criterium herhaald. Dit geldt niet voor het H-criterium: daarbij gaan de meeste gemeenten in de tweede stap gelijk over tot het intrekken van de gedoogverklaring.
- Van de 94 gemeenten met een sanctietraject hebben 45 (47,9%) de strafrechtelijke reacties ook expliciet opgenomen in het beleid. Het percentage is hoger dan bij de vorige meting, toen dit 40% was. Voor 22 (23,4%) van de gemeenten geldt dat in het algemeen wordt aangegeven dat er een strafrechtelijke reactie volgt op een overtreding. Bij de andere 22 (24,5%) gemeenten staat in het beleid per criterium specifiek omschreven welke strafrechtelijke reactie volgt op een overtreding.

Overtredingen en sanctionering

- In totaal zijn er in 2014 28 overtredingen van de gedoogcriteria geconstateerd in 21 verschillende gemeenten. Dat zijn er beduidend minder dan in 2012. Toen werden 60 overtredingen geconstateerd in 31 gemeenten. Het vaakst werd overtreding van de Maximale handelshoeveelheid vastgesteld in 2014, namelijk negen keer. Verder

zijn acht overtredingen van bijkomende criteria geconstateerd. Overtreding van het H-criterium werd daarentegen geen enkele keer vastgesteld in 2014.

- De 28 geconstateerde overtredingen hebben in alle gevallen geleid tot een sanctie. In de meeste gevallen (16) werd een formele waarschuwing gegeven. Twee keer werd een dwangsom opgelegd. Negen keer moest de bewuste coffeeshop voor een bepaalde tijd sluiten. Daarbij was de duur van de kortst opgelegde sluiting twee maanden, terwijl de langst opgelegde sluiting twee jaar bedroeg. Eén maal werd de gedoogverklaring tijdelijk ingetrokken.

5.5 Ten slotte

- Eind 2014 telt Nederland 591 coffeeshops. Voor het eerst sinds 1999, toen de eerste meting plaatsvond, is het aantal coffeeshops in Nederland gedaald tot onder de 600. Vooral in de grootste gemeenten zijn coffeeshops verdwenen.
- De handhaving van het I-criterium is beduidend minder vaak in het lokale beleid opgenomen dan de handhaving van de andere landelijke gedoogcriteria. Dit komt met name doordat niet alle coffeeshopgemeenten hun beleid sinds 2012 hebben geactualiseerd.
- Gemeenten hebben in 2014 veel minder overtredingen van de gedoogcriteria door coffeeshops geconstateerd dan in 2012.

GERAADPLEEGDE LITERATUUR

- Adviescommissie Van de Donk (2009)
Geen deuren maar daden. Nieuwe accenten in het Nederland drugsbeleid. Adviescommissie Drugsbeleid, Den Haag.
- Bieleman, B., L. Schakel, E. de Bie, J. Snippe (1995)
Wolken boven coffeeshops. Inventarisatie van overlast rond coffeeshops en ontwikkelingen in gemeentelijk cannabisbeleid. St. INTRAVAl, Groningen-Rotterdam.
- Bieleman, B., S. Biesma, J. Snippe, E. de Bie (1996)
Quick scan ontwikkeling in aantal coffeeshops in Nederland. St. INTRAVAl, Groningen-Rotterdam.
- Bieleman, B., S. Biesma, A.J.H. Smallembroek (1997)
Cannabis in Nederland. Inventarisatie van de verkooppunten. St. INTRAVAl, Groningen-Rotterdam / SGBO, Den Haag.
- Bieleman, B., J. Blömer, A. Zaagsma (1998)
Softdrugs: beleid en illegaliteit. Ontwikkelingen in gemeentelijk softdrugsbeleid en soorten en aantallen verkooppunten. St. INTRAVAl, Groningen-Rotterdam.
- Bieleman, B. (1998)
Coffeeshops in Nederland. In: Tijdschrift voor de Politie, nr. 3, p. 19-23.
- Bieleman, B., J. Snippe (1999)
Gedogen gewogen. Evaluatie van het Amsterdamse coffeeshopbeleid. St. INTRAVAl, Groningen-Rotterdam.
- Bieleman, B., P. Goeree (2000)
Coffeeshops geteld. Aantallen verkooppunten van cannabis in Nederland. St. INTRAVAl, Groningen-Rotterdam.
- Bieleman, B., P. Goeree (2001)
Coffeeshops in Nederland. Aantallen en gemeentelijk beleid in 2000. St. INTRAVAl, Groningen-Rotterdam.
- Bieleman, B., P. Goeree (2002)
Aantal coffeeshops en gemeentelijk beleid in 2001. St. INTRAVAl, Groningen-Rotterdam.
- Bieleman, B., P. Goeree, H. Naayer (2003)
Coffeeshops in Nederland 2002. Aantallen, gemeentelijk beleid en handhaving AHOJ-G criteria. St. INTRAVAl, Groningen-Rotterdam.
- Bieleman, B., P. Goeree, H. Naayer (2005)
Coffeeshops in Nederland 2004. Aantallen coffeeshops en gemeentelijk beleid 1999-2004. St. INTRAVAl, Groningen-Rotterdam.
- Bieleman, B., H. Naayer (2006)
Coffeeshops in Nederland 2005. Aantallen coffeeshops en gemeentelijk beleid 1999-2005. St. INTRAVAl, Groningen-Rotterdam.

- Bieleman, B., H. Naayer, A. Nienhuis (2006)
Coffeeshops naar de periferie. Evaluatie verplaatsing twee coffeeshops in Venlo. St. INTRAVAL, Groningen-Rotterdam.
- Bieleman, B., J. Snippe (2006)
Coffeeshops en criminaliteit. In: Justitiële Verkenningen, jrg. 32. nr. 1, p. 46-60.
- Bieleman, B., A. Beelen, R. Nijkamp, E. de Bie (2008)
Coffeeshops in Nederland 2007. Aantallen coffeeshops en gemeentelijk beleid 1999-2007. St. INTRAVAL, Groningen-Rotterdam.
- Bieleman, B., R. Nijkamp, E. de Bie, M. Oude Wansink (2008)
Nulmeting overlast en bezoek coffeeshops Maastricht. St. INTRAVAL, Groningen-Rotterdam. OWP Research, Maastricht.
- Bieleman, B., R. Nijkamp (2009)
Coffeshopbezoekers in Venlo. Tellingen en enquête coffeshopbezoekers Venlo. St. INTRAVAL, Groningen-Rotterdam.
- Bieleman, B., R. Nijkamp (2010)
Coffeshopbezoekers Terneuzen. Najaar 2009. St. INTRAVAL, Groningen-Rotterdam.
- Bieleman, B., R. Nijkamp (2010)
Coffeeshops in Nederland 2009. Aantallen coffeeshops en gemeentelijk beleid 1999-2009. St. INTRAVAL, Groningen-Rotterdam.
- Bieleman, B., R. Nijkamp, M. Sijstra (2011)
Monitor coffeshopbeleid Rotterdam 0-, 1- en 2-meting. St. INTRAVAL, Groningen-Rotterdam.
- Bieleman, B., R. Nijkamp, K. de Haan (2011)
Lokaal balanceren. Onderzoek coffeshopbeleid gemeente Groningen. St. INTRAVAL, Groningen-Rotterdam.
- Bieleman, B., R. Nijkamp, T. Bak (2012)
Coffeeshops in Nederland 2011. Aantallen coffeeshops en gemeentelijk beleid 1999-2011. St. INTRAVAL, Groningen-Rotterdam.
- Bieleman, B., R. Nijkamp, J. Reimer, M. Haaijer (2013)
Coffeeshops in Nederland 2012. Aantallen coffeeshops en gemeentelijk beleid 1999-2012. St. INTRAVAL, Groningen-Rotterdam.
- Bieleman, B. R. Nijkamp, R. Voogd (2013)
Evaluatie coffeshopbeleid gemeente Delfzijl. St. INTRAVAL, Groningen-Rotterdam.
- Bieleman, B., M. Haaijer, N. Nederhoed, R. Nijkamp (2014)
Evaluatie coffeshopbeleid gemeente Steenwijkerland. St. INTRAVAL, Groningen-Rotterdam.
- Bieleman, B., R. Mennes, J. Snippe (2015)
Monitor eerste verplaatsing coffeeshops Amsterdam. St. INTRAVAL, Groningen-Rotterdam.
- Bovenkerk, F., W. Hogewind (2003)
Hennepteelt in Nederland. Het probleem van de criminaliteit en haar bestrijding. Uitgeverij Kerckebosch, Zeist.

- Bremmers, B., J. Kuppens, A. Van Wijk (2014)
Coffeeshops in beweging. Naar een probleemduiding van overlast rondom coffeeshops in Alphen aan den Rijn. Bureau Beke, Arnhem.
- Breunesse, H.M.B., J.G. Brouwer, A.E. Schilder (1996)
Wapenen tegen drugsoverlast. Tjeenk Willink, Deventer.
- Brouwer, J.G., A.E. Schilder (2010)
Juridische haalbaarheid. In: Maalsté N.J.M., G.J.M. van den Brink, G.J. Brouwer, A.E. Schilder (2010). Juridische en praktische Haalbaarheid van 'Limburg trekt zijn grens'. Universiteit van Tilburg, Tilburg.
- Dorsselaer, S. van, E. Zeijl, S. van den Eeckhout, T. ter Bogt, W. Vollebergh (2007).
HBSC 2005: gezondheid en welzijn van jongeren in Nederland. Trimbos-instituut, Utrecht.
- Fijnaut, C., B. De Ruyver (2008)
Voor een gezamenlijke beheersing van de drugsgerelateerde criminaliteit in de Euregio Maas-Rijn. Euregio Maas-Rijn, Tilburg/Gent.
- Gemeente Nijmegen en INTRAVAL (2008)
Het coffeeshopbezoek in Nijmegen; een inventariserend onderzoek naar de omvang en kenmerken van het bezoek aan de Nijmeegse coffeeshops. Gemeente Nijmegen, Nijmegen / St. INTRAVAL, Groningen-Rotterdam.
- INTRAVAL (1996)
Drugsoverlast: conceptualisering en inventarisatie. Notitie in het kader van een onderzoek naar drugsoverlast in Nederland in opdracht van het ministerie van Binnenlandse Zaken, Directie Politie. St. INTRAVAL, Groningen-Rotterdam.
- INTRAVAL (2009)
Coffeeshopbezoeken in Tilburg. St. INTRAVAL, Groningen-Rotterdam.
- Justitiële Verkenningen (1993)
Grenzen van het softdrugsbeleid. Justitiële Verkenningen, jaargang 19, nr. 6.
- Korf, D., M. van der Woude, A. Benschop, T. Nabben (2001)
Coffeeshops, jeugd en toerisme. UvA, Amsterdam.
- Korf, D.J., M. Wouters, T. Nabben, P. van Ginkel (2005)
Cannabis zonder coffeeshop; niet gedoogde cannabisverkoop in tien Nederlandse gemeenten. Rozenberg Publishers, Amsterdam.
- Laar, M.W. van, A.A.N. Cruys, M.M.J. van Ooyen-Houben, R.F. Meijer, T. Brunt, E.A. Croes, A.P.M. Ketelaars (red.) (2012)
Nationale Drug Monitor. Jaarbericht 2011. Trimbos-instituut, Utrecht.
- Laar, M.W. van, M.M.J. van Ooyen-Houben (red.) (2009)
Evaluatie van het Nederlandse drugsbeleid. Trimbos-instituut, Utrecht / WODC, Den Haag.
- Limburgse burgemeesters coffeeshopgemeenten (2009)
Limburg trekt zijn grens. Gemeente Maastricht, Maastricht.
- Ministerie van Justitie (2000)
Het pad naar de achterdeur. Ministerie van Justitie, Den Haag.
- Ministerie van VWS, Ministerie van Justitie, Ministerie van Binnenlandse Zaken (1995)
Het Nederlandse drugsbeleid. Continuïteit en verandering. Ministerie van VWS / Ministerie van Justitie / Ministerie van Binnenlandse Zaken, Rijswijk.

- Ministerie van VWS, Ministerie van Justitie, Ministerie van BZK (2004)
Interdepartementale beleidsbrief cannabis. Ministerie van VWS / Ministerie van Justitie / Ministerie van Binnenlandse Zaken, Den Haag.
- Ministerie van VWS (2004)
Actieplan ontmoediging cannabis. Ministerie van VWS, Den Haag.
- Monshouwer, K., J. Verdurmen, S. van Dorsselaer, E. Smit, A. Gorter, W. Vollebergh (2008)
Jeugd en riskant gedrag. Kerngegevens uit het peilstationonderzoek 2007. Trimbos Instituut, Utrecht.
- Niesink, R., S. Rigter (2013)
THC-concentraties in wiet, nederwiet en hasj in Nederlandse coffeeshops (2012-2013). Trimbos-instituut, Utrecht.
- Nijkamp, R., B. Bieleman (2012)
Coffeeshopbezoek Rotterdam voorjaar 2012. St. INTRAVAL, Groningen-Rotterdam.
- Ooyen-Houben, M. M. J. van (2006)
Hoe werkt het Nederlandse drugsbeleid: een evaluatieve verkenning van een decennium drugsbeleid. In: Justitiële Verkenningen, jaargang 32, nr. 1, p.24-45.
- Ooyen-Houben M. M. J. van, B. Bieleman, S. Biesma, J. Snippe, W. van der Wagen, A. Beelen (2009)
Drugsgelateerde overlast. In: Laar, M. van, M. van Ooyen-Houben (2009) Evaluatie van het Nederlandse drugsbeleid (pp. 293-314). Trimbos-instituut, Utrecht / WODC, Den Haag.
- Ooyen-Houben M. M. J. van, B. Bieleman, D. Korf (2013)
Het Besloten club- en het Ingezetenen criterium voor coffeeshops. Evaluatie van de implementatie en de uitkomsten in de periode mei-november 2012, Tussenrapportage. WODC, Den Haag / St. INTRAVAL, Groningen-Rotterdam / Bonger Instituut, Amsterdam.
- Ooyen-Houben M. M. J. van, B. Bieleman, D. Korf (2014)
Coffeeshops, toeristen en lokale markt. Evaluatie van het Besloten club- en het Ingezetenen criterium voor coffeeshops, Eindrapport. WODC, Den Haag / St. INTRAVAL, Groningen-Rotterdam / Bonger Instituut, Amsterdam
- Pardoel, C.A.M., J. van Haaf, S. Bogaerts, A.M. van Kalmthout (2004)
Coffeeshops in Nederland anno 2003. Aantallen, lokaal beleid, handhaving en naleving. IVA/Universiteit van Tilburg, Tilburg.
- Regeerakkoord (2012)
Bruggen slaan. Regeerakkoord VVD - PVDA. Den Haag.
- Rooij, T. van, T. Schoenmakers, Mheen, D. van de (2011)
Nationaal Prevalentie Onderzoek (NPO) Middelengebruik 2009: De kerncijfers. IVO, Rotterdam.
- Siesling, M., B. Smeets, A.C.M. Spapens (2011)
Geldbomen op zolder. IVA/Universiteit van Tilburg, Tilburg.
- Snippe, J., F. Oldersma, B. Bieleman (2002)
Monitor drugsoverlast Nederland 1996-2002. St. INTRAVAL, Groningen-Rotterdam.

- Snippe, J., B. Bieleman, H. Naayer, C. Ogier (2004)
Preventieve doorlichting cannabissector c.a. St. INTRAVAL, Groningen-Rotterdam.
- Snippe, J., R. Nijkamp, B. Bieleman (2012)
Hektor 2010-2011. Evaluatie aanpak drugsoverlast in Venlo. St. INTRAVAL, Groningen-Rotterdam.
- Snippe, J., K. de Haan, B. Bieleman (2011)
Wietbeleid gewogen. Evaluatie coffeeshopbeleid Haarlemmermeer. St. INTRAVAL, Groningen-Rotterdam.
- Snippe, J., B. Bieleman (2012)
Onderzoek invoering wietpas Dordrecht. St. INTRAVAL, Groningen-Rotterdam.
- Snippe, J., R. Nijkamp, B. Bieleman (2012)
Hektor 2010-2011. Evaluatie aanpak drugsoverlast in Venlo. St. INTRAVAL, Groningen-Rotterdam.
- Snippe, J., R. Nijkamp, B. Bieleman (2013)
Onderzoek drugsbeleid Venlo 2012-2013. St. INTRAVAL, Groningen-Rotterdam.
- Spapens, T., H. van de Bunt, L. Rastovac (2007)
De wereld achter de wietteelt. WODC / Erasmus Universiteit Rotterdam / Universiteit van Tilburg, Den Haag.
- Staatsblad (2007)
Staatsblad, 11 oktober 2007, 355.
- Staatscourant (1994)
Richtlijn opsporingsbeleid inzake coffeeshops. Staatscourant, 12 oktober 1994, nr. 203.
- Staatscourant (1996)
Richtlijn Openbaar Ministerie. Staatscourant, 27 september 1996, nr. 187.
- Staatscourant (2000)
Aanwijzing opiumwet. Staatscourant, 27 december 2000, nr. 250.
- Staatscourant (2011)
Aanwijzing opiumwet. Staatscourant, 27 december 2011, nr. 22936.
- Steun- en Informatiepunt Drugs & Veiligheid (1997)
Lokaal coffeeshopbeleid. Handreiking voor vorm en inhoud van beleid. VNG Uitgeverij, Den Haag.
- Steun- en Informatiepunt Drugs & Veiligheid (1998)
Handhaving lokaal drugsbeleid, Praktische tips, jurisprudentie en regelgeving. VNG Uitgeverij, Den Haag.
- Steun- en Informatiepunt Drugs & Veiligheid (1999)
De Wet 'Damocles'. Bestuursdwangbevoegdheid in artikel 13b Opiumwet. VNG Uitgeverij, Den Haag.
- Tijhuis, A. (2006)
Transnational Crime and the Interface Between Legal and Illegal Actors; the Case of the Illicit Art and Antiquities Trade. Wolf Legal Publishers, Nijmegen.
- Tweede Kamer (2004)
Drugsbeleid. Vergaderjaar 2003-2004, 24 077, nr. 137.
- Tweede Kamer (2009)
Drugsbeleid. Vergaderjaar 2009-2010, 24 077, nr. 239.

Tweede Kamer (2010)

Drugsbeleid. Vergaderjaar 2009-2010, 24 077, nr. 253.

Tweede Kamer (2010)

Drugsbeleid. Vergaderjaar 2010-2011, 24 077, nr. 259.

Tweede Kamer (2011)

Drugsbeleid. Vergaderjaar 2011-2012, 24 077, nr. 265.

Tweede Kamer (2011)

Drugsbeleid. Vergaderjaar 2011-2012, 24 077, nr. 267.

Tweede Kamer (2012)

Drugsbeleid. Vergaderjaar 2012-2013, 24 077, nr. 293.

VNG (1994)

Drugsbeleid met name ten aanzien van coffeeshops. Vereniging van Nederlandse Gemeenten, Den Haag.

Wouters, M., D.J. Korf, B. Kroeske (2007)

Harde aanpak, hete zomer. Een onderzoek naar de ontmanteling van hennepkwekerijen in Nederland. WODC, Universiteit van Amsterdam, Bongers Instituut voor Criminologie, Amsterdam.

Tevens zijn gemeentelijke beleidsnota's over het lokale coffeeshopbeleid geraadpleegd.

BIJLAGE OVERZICHT GEMEENTEN

Peildatum: december 2014. In onderstaande tabel zijn alle 403 per 1 januari 2014 bestaande gemeenten opgenomen.

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2009 ¹	2011	2012	2013	2014
Aa en Hunze	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Aalburg	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Aalsmeer	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Aalten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Achtkarspelen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Alblasserdam	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Albrandswaard	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Alkmaar	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
Almelo	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Almere	1	1	1	1	1	1	2	3	3	3	3	3	3	3
Alphen a/d Rijn	2	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Alphen-Chaam	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Ameland	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Amersfoort	9	9	9	9	9	9	7	6	6	6	4	4	4	4
Amstelveen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Amsterdam	288	283	280	270	258	249	246	238	229	225	222	208	200	187
Apeldoorn	6	5	5	5	5	5	5	5	5	5	4	3	5	5
Appingedam	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Arnhem	16	14	14	14	13	12	13	12	11	11	11	11	11	11
Assen	2	2	2	2	2	2	2	2	1	1	1	1	1	1
Asten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Baarle-Nassau	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Baarn	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Barendrecht	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Barneveld	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Bedum	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Beek	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Beemster	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Beesel	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Bellingwedde	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Bemmel	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Bergambacht	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Bergen (L)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Bergen (NH)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Bergen op Zoom	6	4	4	4	4	4	4	4	4	0	0	0	0	0
Bergeijk	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Berkelland	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Bernheze	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Bernisse	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Best	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Beuningen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Beverwijk	4	4	4	4	4	4	4	3	3	4	4	4	4	4
Binnenmaas	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Bladel	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Blaricum	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Bloemendaal	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Bodegraven-Reeuwijk	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Boekel	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Borger-Odoorn	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Borne	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Borsele	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Boxmeer	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Boxtel	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Bronckhorst	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Breda	15	14	13	12	10	10	9	9	8	8	8	8	8	8
Brielle	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Brummen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Brunssum	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Bunnik	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Bunschoten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0

¹ Voor de meting van 2009 zijn uitsluitend gemeenten benaderd die bij de meting van 2007 hebben aangegeven een maximumbeleid of geen coffeshopbeleid te hanteren.

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2009 ¹	2011	2012	2013	2014
Buren	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Bussum	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Capelle a/d IJssel	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Castricum	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Coevorden	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Cranendonck	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Cromstrijen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Culemborg	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2	2
Cuijk	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Dalfsen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Dantumadiel	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
De Bilt	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
De Marne	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
De Ronde Venen	0	1	1	1	0	0	0	0	1	1	1	1	1	1
De Wolden	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Delft	6	6	6	6	6	5	5	5	5	5	5	5	4	4
Delfzijl	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0 ²	1	1
Den Haag	70	62	55	46	41	40	40	40	40	40	40	37	36	36
Den Helder	4	4	4	4	4	4	4	4	4	3	3	3	3	3
Deurne	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Deventer	6	6	6	5	5	5	5	5	5	5	5	5	4	4
Diemen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Dinkelland	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Doesburg	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Doetinchem	2	1	2	1	2	2	2	2	3	3	1	1	2	2
Dongen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Dongeradeel	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Dordrecht	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	6	8	5	5
Drechterland	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Drimmelen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Dronten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Druten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Duiven	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Echt-Susteren	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Edam-Volendam	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Ede	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	3	3	3	3
Eemnes	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Eemswaard	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Eersel	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Eindhoven	16	16	16	15	15	15	15	15	15	15	15	13 ³	13	13
Elburg	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Emmen	4	4	4	4	3	3	2	2	2	2	2	2	2	2
Enkhuizen	1	1	1	1	1	0 ⁴	1	1	1	1	1	1	1	1
Enschede	17	16	14	13	12	12	11	11	10	10	10	10	10	10
Epe	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Ermelo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Etten-Leur	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Eijsden-Margraten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Ferwerderadiel	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Franekeradeel	0	0	0	1	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
De Friese Meren ⁵	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Geertruidenberg	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Geldermalsen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Geldrop-Mierlo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Gemert-Bakel	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Gennep	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Giessenlanden	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Gilze en Rijen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Goeree-Overflakkee ⁶	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Goes	4	4	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Goirle	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0

² Op het moment van de peildatum was de coffeeshop tijdelijk gesloten.

³ Op het moment van de peildatum waren twee coffeeshops tijdelijk gesloten.

⁴ Het betreft hier geen daling van het aantal coffeeshops, maar een correctie door de gemeente van het aantal in voorgaande jaren.

⁵ Deze gemeente is een samenvoeging van de gemeenten Gaasterlân-Sleat, Lemsterland, Skasterlân en Boarnsterhim.

⁶ Deze gemeente is een samenvoeging van de gemeenten Dirksland, Goederede, Middelharnis en Oostflakkee.

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2009 ¹	2011	2012	2013	2014
Gorinchem	3	3	3	3	2	3 ⁷	3	3	3	3	3	3	3	3
Gouda	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
Graft-De Rijp	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Grave	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Groesbeek	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Groningen	14	13	13	13	14	14	14	14	14	14	14	12	12	13
Grootegeest	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Gulpen-Wittem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Haaksbergen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Haaren	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Haarlem	15	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16
Haarlemmerliede en Spaarnwoude	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Haarlemmermeer	0	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Halderberge	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Hardenberg	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Harderwijk	1	1	2	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Hardinxveld-Giessendam	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Haren	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Harlingen	1	1	1	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Hatterum	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Heemskerk	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Heemstede	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Heerde	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Heerenveen	5	5	5	5	5	5	5	5	4	4	3	3	3	3
Heerhugowaard	1	1	1	1	0	1 ⁸	1	1	1	1	1	1	1	1
Heerlen	5	5	5	5	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Heeze-Leende	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Heilo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Hellendoorn	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Hellevoetsluis	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Helmond	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Hendrik-Ido-Ambacht	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Hengelo	4	4	4	4	4	4	3	4	3	3	3	3	3	3
's-Hertogenbosch	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	5	5	4
Het Bildt	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Heumen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Heusden	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Hillegom	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Hilvarenbeek	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Hilversum	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	8	8
Hof van Twente	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Hoogeveen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Hollands Kroon	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Hoogezand-Sappemeer	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Hoorn	3	3	3	3	3	3	2	2	2	2	2	0 ⁹	2	2
Horst aan de Maas	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Houten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Huizen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Hulst	2	0 ¹⁰	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Kaag en Braassem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Kampen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1
Kapelle	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Katwijk	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Kerkrade	1	1	3	3	3	3	2	2	2	2	2	2	2	2
Koggenland	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Kollumerland c.a.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Korendijk	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Krimpen a/d IJssel	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0

⁷ Het betreft hier geen stijging van het aantal coffeeshops, maar een correctie door de gemeente van het aantal in 2003.

⁸ Het betreft hier geen stijging van het aantal coffeeshops, maar een correctie door de gemeente van het aantal in 2003.

⁹ Op het moment van de peildatum waren de twee coffeeshops (tijdelijk) gesloten.

¹⁰ Het betreft hier geen daling van het aantal coffeeshops, maar een correctie door de gemeente van het aantal in 1999.

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2009 ¹	2011	2012	2013	2014
Laarbeek	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Landerd	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Landgraaf	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Landsmeer	1	1	1	1	1	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Langedijk	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Lansingerland	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Laren	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Leek	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Leerdam	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	1	1	1	1
Leeuwarden	15	14	14	13	13	12	12	12	13	13	13	12	12	12
Leeuwarderadeel	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Leiden	12	10	11	12	12	12	12	12	12	12	11	11	10	10
Leiderdorp	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Leidschendam-Voorburg	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Lelystad	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	1	1	1
Leudal	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Leusden	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Lingewaal	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Lisse	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Littenseradiel	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Lochem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Loon op Zand	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Lopik	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Loppersum	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Losser	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Maasdonk	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Maasdriel	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Maasgouw	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Maassluis	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Maastricht	19	19	19	18	17	16	16	15	14	14	14	14	14	14
Marum	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Medemblik	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Meerssen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Menameradiel	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Menterwolde	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Meppel	3	3	3	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Middelburg	4	4	4	4	3	3	2	2	2	0	0	0	0	0
Midden-Delfland	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Midden-Drenthe	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Mill en Sint Hubert	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Millingen aan de Rijn	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Moerdijk	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Molenwaard ¹¹	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Montferland	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Montfoort	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Mook en Middelaar	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Muiden	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Naarden	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Nederlek	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Neder Betuwe	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Nederweert	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Neerijnen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Nieuwegein	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	0	0	0
Nieuwkoop	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Noord-Beveland	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Noordenveld	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Noordoostpolder	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Noordwijk	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Noordwijkerhout	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Nuenen c.a.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Nunspeet	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Nuth	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Nijkerk	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Nijmegen	16	16	16	16	15	15	15	15	15	14	14	14	14	14
Oestgeest	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Oirschot	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Oisterwijk	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Oldebroek	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0

¹¹ Deze gemeente is een samenvoeging van de gemeenten Graafstroom, Liesveld en Nieuw-Lekkerland.

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2009 ¹	2011	2012	2013	2014
Oldenzaal	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Oldambt	2	3	2	3	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Olst-Wijhe	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Ommen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Onderbanken	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Oosterhout	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Oost-Gelre	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Ooststellingwerf	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Oostzaan	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Opmeer	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Opsterland	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Oss	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Oud-Beijerland	2	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Oude IJsselstreek	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1	1	1	1	1
Ouder-Amstel	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Ouderkerk	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Oudewater	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Overbetuwe	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Papendrecht	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Peel en Maas	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Pekela	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Purmerend	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Putten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Pijnacker-Nootdorp	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Raalte	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Reimerswaal	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Renkum	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Renswoude	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Reusel-De Mierden	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Rheden	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Rhenen	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Ridderkerk	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Roerdalen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Roermond	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Roosendaal	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
Rotterdam	65	63	61	62	62	62	62	62	62	44	43	41	41	40
Rozendaal	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Rucphen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Rijnwaarden	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Rijssen-Holten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Rijswijk	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Schagen	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Schermer	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Scherpenzeel	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Schiedam	5	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	3	4	4
Schiermonnikoog	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Schinnen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Schoonhoven	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Schouwen-Duiveland	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Schijndel	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Simpelveld	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Sint-Anthonis	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Sint-Michiëlgestel	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Sint-Oedenrode	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Sittard-Geleen	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
Sliedrecht	1	1	1	1	1	1	1	1	1	-	1	1	1	1
Slochteren	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Sluis	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Smallingerland	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Soest	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Someren	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Son en Breugel	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Spijkernisse	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Stadskanaal	3	0 ¹²	3	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Staphorst	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Stede Broec	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Steenbergen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Steenwijkerland	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1

¹² Het betreft hier geen daling van het aantal coffeeshops, maar een correctie door de gemeente van het aantal in 1999.

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2009 ¹	2011	2012	2013	2014
Stein	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Stichtse Vecht	1	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Strijen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Südwest-Fryslân	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Ten Boer	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Terneuzen	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1	1	1	1	1
Terschelling	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Texel	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Teylingen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Tholen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Tiel	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
Tilburg	13	13	13	13	13	13	13	13	13	13	10	11	11	11
Tubbergen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Twenterand	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Tynaarlo	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Tytsjerksteradiel	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Ubbergen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Uden	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Uitgeest	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Uithoorn	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Urk	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Utrecht	20	18	17	18	18	17	17	17	14	14	14	11	11	10
Utrechtse Heuvelrug	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Vaals	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Valkenburg a/d Geul	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Valkenswaard	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Veendam	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Veenendaal	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Veere	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Veghel	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Veldhoven	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Velsen	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1	2	2	2
Venlo	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	3	3	3
Venray	0	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Vianen	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Vlaardingen	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Vlagtwedde	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Vlieland	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Vlissingen	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2	2
Vlist	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Voerendaal	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Voorschoten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Voorst	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Vught	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Waalre	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Waalwijk	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Waddinxveen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Wageningen	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Wassenaar	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Waterland	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Weert	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Weesp	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Werkendam	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Westerveld	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Westervoort	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Westland	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
West Maas en Waal	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Weststellingwerf	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Westvoorne	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Wierden	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Winsum	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Winterswijk	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Woensdrecht	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Woerden	0	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Wormerland	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Woudenberg	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Woudrichem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Wijchem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Wijdmeren	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Wijk bij Duurstede	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
IJsselstein	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Zaanstad	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Zaltbommel	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2009 ¹	2011	2012	2013	2014
Zandvoort	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Zederik	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Zeevang	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Zeewolde	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Zeist	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Zevenaar	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Zoetermeer	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Zoeterwoude	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Zuidhorn	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Zuidplas	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Zundert	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Zutphen	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Zwartewaterland	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0
Zwijndrecht	0	0	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Zwolle	4	5	5	5	5	5	5	5	4	5	5	5	4	4

COLOFON

© WODC, ministerie van Veiligheid en Justitie, Den Haag
Auteursrechten voorbehouden

Postadres INTRAVAL
Postbus 1781
9701 BT Groningen
E-mail info@intraval.nl

www.intraval.nl

Kantoor Groningen:	Kantoor Rotterdam:
St. Jansstraat 2C	Goudsesingel 68
Telefoon 050 - 313 40 52	Telefoon 010 - 425 92 12
Fax 050 - 312 75 26	Fax 010 - 476 83 76

Mei 2015

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of anderszins, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

TEKST	B. Bieleman, R. Mennes, M. Sijstra
OPDRACHTGEVER	WODC, ministerie van Veiligheid en Justitie
OPMAAK	M. Haaijer
OMSLAG	E. Cusiel
DRUK	Copy-Copy Groningen
ISBN	978 90 8874 194 4